

HET NIEUWS VAN DEN DAG

Hoofdredacteur: K. WYBRANDS.
Redacteur: G. WYBRANDS.
Telefoonnummer stad 168.
KABON STRIJS No. 86. Tel. 818.

VOOR NEDERLANDSCH-INDIË

REDACTIE: Telefoon No. 168.
ADMINISTRATIE: " " 132.
Telegram-adres: „DAGNIEUWS”.

VERSCHIJNT DAGELIJKS, Zon- en Feestdagen uitgezonderd.

Abonnementsprijs, bij vooruitbetaling f 4.50 per 3 maanden.

Men abonneert zich voor volle kwartalen.

Bureau: KALI BESAR (Westzijde), BATAVIA.

Uitgevers: DE N. V. MAATSCHAPPIJ TOT EXPLOITATIE VAN DAGBLADEN enz.

Prijs der advertentiën: per enkele plaatsing 25 Cent, per 5 woorden of gedeelte daarvan, minimum f 1.—. Groot letters naar plaatsruimte tegen f 0.15 per regel en per kolom gewonen druk. Bij abonnement aanzienlijk rabat. Plaatsing van advertentiën in alle bladen zonder eenige prijsverhooging.

Dit nummer bestaat uit drie bladen.

Sluiting der Mails.

Fransche: 3 Januari.

Agenda.

Elken avond bioscope-voorstellingen; te 7 uur, 8.30 uur en 10 uur voor de Globe Bioscope, te 7 uur en 9.45 ure voor de eerste deze cinema's.

Eerste Blad.

NEDERLANDSCH-INDIË.

BATAVIA, 2 Januari 1914.

Inhoud.

Van het Tweede Blad: Uit Lockroy's herinneringen (I); Nederlandsch-Indië (vervolg van het Eerste Blad); Besluiten en Benoemingen; Uit de Indische Bladen; Advertentiën.

Van het Derde Blad: Het Hof te Mataram in 1656 (slot); Allerlei; Feuilleton; Advertentiën.

Weg-„verbetering”

Er bestaan op Java verschillende wijzen van weg-„verbetering”; vooral in plaatsen, die een gemeenteraad rijk zijn, heeft men het op dat gebied ver gebracht.

Van het bestrooien der weg-oppervlakte met grint of met steenslag, zullen wij hier maar niet spreken. Eerstens aangezien Diederik Baltzerdt in de causerie van 11. Zaterdag dit soort van „onderhoud” reeds behandelde en in teekening deed brengen, en ook omdat het werpen op de wegen van puntige rotsblokjes toch eigenlijk een onschuldig vermaak is, vergeleken met een uitvinding van het Tjandjoersche (?) bestuur betreffende reparatie der chaussées's.

Het zal automobilisten bekend zijn, dat deze rondom dit vriendelijke binnenplaatsje niet precies horizontaal zijn en er hier en daar een hellingke van, laat ons zeggen, 1 op 4½, wordt aangetroffen.

Reeds bij zeer goede wegen, wordt door die tientallen meters hoge *montagnes russes* het chaufferen niet gemakkelijker gemaakt. Wanneer zij dus in een toestand verkeerden die zich het beste laat vergelijken met die der straten in de binnenstad van Rotterdam (op een marktdag, nadat het in den nacht eenige uren flink heeft gesneeuwd), wordt het er niet beter op. Men kent immers dat genot: als overschoenen water scheppen en vastzuigen in een tot vette modder vergane sneeuwwaag, en rijtuigwielen knerpand, waterplassen opwerpend, rondraaien, zonder den wagen, waaraan zij zijn bevestigd, voort te doen gaan.

Die weinig genoegelijke toestand is om en nabij Tjandjoer op meesterlijke wijze geïmiteerd.

Daar heeft men den weg bedekt met een flinke hoeveelheid steenslag, waarop, om het verkeer te „vergemakkelijken”, wagenvrachten, — bij honderdtallen tegelijk! — padi-stroo worden geworpen. Dat werd er een paar voet dik op gestrooid.

Nu wil het in dezen tijd van het jaar wel eens regenen! Welnu, de zware buien, die in berg-terreinen plegen te vallen, hebben de reusachtige kwantiteiten stroo vervormd tot een dikke, stinkende brei, zoo iets als een bevroren Amsterdamsche „gracht”, na drie dagen dooiweer. Het is in Tjandjoer wat warmer, anders ging de vergelijking nog beter op.

En rijd daar nu maar eens over, stijgende steeds. Ofschoon dalen volstrekt niet minder gevaarlijk is!

Het ware te wenschen, dat de ambtenaren van Tjandjoer en Soekaboemi hun krachten aan iets anders wijdten dan aan het oplossen van problemen betreffende weg-„verbetering”. Hoe is er de politie en wat valt er op te merken omtrent de veiligheid? *What about de Brandweer?* En bezit de dienst der gewestelijke werken in de Preanger geen één stoomwals?

Als je dien troostelozen, idioten smeermiddel daar aanziet; die decimeter diepe modderlaag in heel Soekaboemi, waar niets

aan wordt gedaan; als je ziet hoe het slijk tot in de takken der boomen is gespat; als je waarneemt hoe de Groote Weg, loopende door dezelfde streek, gemaakt van hetzelfde materiaal, met hetzelfde verkeer er op, nu eens een paar honderd meter redelijk, ... en dan weer tientallen kilometers schandelijk verwaarloosd is; nu eens van behoorlijke breedte, en dan weer zoo smal dat twee wagens elkaar niet kunnen passeeren; als je het belachelijk excuus-voor-een-weg over den Goenoeng Missigiet ziet: een in de rots uitgehouwen karbouwen-paadje, precies 3 voet te smal om bruikbaar te zijn en 30 maal te slecht geplaveid om den naam van weg te verdienen ... als je al die bewijzen van onkunde, onwil, onmacht, laktheid en verwaande stommitieit gadeslaat, dan kom je er opnieuw toe om nog eens weer zachtjes in je zelf te herhalen: „We wonen hier toch in Indië in één groot gekkenhuis!”

„Zóó als de Weg is, zóó is het Bestuur!” ging in den tijd der Romeinen op.

Op Corfu b.v. zijn er nog Romeinsche wegen. En die zijn nog goed!

Welnu, als iemand de verbinding tusschen Batavia en Bandoeng opmerksaam gadeslaat, dan krijgt hij een vrij goed inzicht in, — dan komt hij tot een tamelijk juiste appreciatie van ons Bestuurs-beleid.

En nu spreken wij, barmhartig, nog niet eens over de „verbinding” over Krawang-Poerwakarta!

De Ned.-Indische Kunstkring.

Dezer dagen verscheen het jaarverslag over het 12e verenigingsjaar (1 Sept. 1912-1913) van den Nederlandsch-Indischen Kunstkring, alhier.

Het is vervat in een keurig uitgevoerd boekje, waarin o. a. een paar welgeslaagde foto's prijken van het nieuwe gebouw op Gondangdia en zijn omgeving, benevens een tweetal situatie-teekeningen.

Het verslag is in blijmoedigen toonaard gestemd. Dat mag dan ook wel, want hoe wel het langzamerhand vrij omvangrijk geworden beheer der financiën veel beleid en de noodige stuurmanskunst eischt, mag de toestand der vereniging gunstig genoemd worden en kan het Bestuur, ook wat de werkzaamheid van den Kunstkring betreft, met trots op het afgelopen jaar terugzien.

De opsomming van alles wat de leden genoten hebben heeft immers een respectabel omvang. Daarin wordt o.a. herinnerd — om het voornaamste slechts te noemen — aan de tentoonstelling Fleischer, de tentoonstelling Dake Jr., met een muziek-avond geopend, de tentoonstelling van Britsch-Indische kunst, de tentoonstelling van den Arnhemschen Kunsthandel, den voordracht-avond van mevr. Kalff bij Versteeg, den Beethoven-avond in den schouwburg naar aanleiding van het jubilee Gerharz, de tentoonstelling Kleintjes en Larj, de soirée van mevr. Colin-Penning en den heer Frank, enz.

Vermeld wordt voorts de deelneming met 40 Indische schilderijen aan de tentoonstelling van het Kon. Ned. Aardrijkskundig Genootschap te Amsterdam, en ook het succes, dat de Kring had met het adres inzake den bouw van het Nederlandsche paviljoen te San Francisco.

De teeken-bijeenkomsten mochten zich in een voortdurend succes verheugen, vooral die onder leiding van den heer A. F. de Graaf, die zelfs wegens den grooten toevloed van liefhebbers moesten verdeeld worden over twee avonden.

De plannen tot uitbreiding van deze groep met een cursus voor het ontwerpen voor ornament — zoo lezen wij — zullen wellicht bij het begin van 1914 tot uitvoering komen, terwijl tegen dien tijd ook plan bestaat tot het oprichten van een afdeling voor bouwkunde, waar les gegeven zal worden in detailteekenen en ontwerpen.

Wat de exposities aangaat, vernemen wij uit het verslag, dat het Bestuur erin geslaagd is, de medewerking te verkrijgen van den Heer W. Steenhoff, Onder-Directeur van het Rijks Museum te Amsterdam, die als vertegenwoordiger van den Kunstkring in Europa wil optreden en in het vervolg

de uitzending van het te exposeeren werk zal regelen.

Gewezen wordt op de uitdeeling van premie-etsen aan de leden.

Omtrent het nieuwe gebouw zegt het verslag (dd. 1 Sept. jl.) o.a.:

De financiële regeling eischte — en eischt nog — heel wat hoofdbreken, daar de bouw en de geheele inrichting hooge eischen stellen aan de draagkracht der Stichting, die het gebouw beheert.

Naast, doch ten bate van, den Kunstkring is n.l. bij notarieele acte, verleden voor den Notaris E. H. Carpentier Alting, opgericht de Stichting „Gebouw Nederlandsch Indische Kunstkring,” die ten doel heeft: „ter bevordering van beschaving en kunst-zin in Nederlandsch-Indië, steun te verleen aan de Vereeniging Nederlandsch-Indische Kunstkring te Batavia, „bij het nastreven van haar doel, zooals „dat in hare Statuten is vastgesteld, of „van eenige andere vereeniging met een „doel van gelijke strekking, die de directie „later eventueel zal aanwijzen.”

„Deze steun zal in het bijzonder bestaan „in het voor en ten bate van die vereeniging oprichten, onderhouden en exploiteeren van een gebouw of gebouwen.”

Continuïteit te verzekeren aan de beginselen van den Kunstkring, alsmede aan de bestemming van het gebouw, is wel het voornaamste dat met deze regeling wordt beoogd.

Immers als de Kunstkring mocht worden te bestaan, of geheel van doelen werkzaamheid zou veranderen, zou de Stichting toch blijven om de nu geldende beginselen van den Kring te kunnen handhaven, desnoods met een nieuwe vereeniging, terwijl anderzijds de Stichting geen verandering zal kunnen brengen in hare statuten, dan met goedvinden van de algemeene vergadering van den Kunstkring.

Een ander voordeel van deze regeling is, dat het beheer der Stichting commercieel kan zijn, en geheel gescheiden kan blijven van de gelden der vereeniging uit contributie verkregen, die voor den gewonen gang van zaken blijven bestemd. De baten van de Stichting komen echter de vereeniging ten goede. Voor het geval echter dat de Stichting onverhoopt door rampen of bedrijfsrisico mocht worden bedreigd, zal de Kunstkring toch kunnen blijven bestaan.

Van den Generaal J. Ph. Ermeling te Buitenzorg ontving de vereeniging als eerste gift voor een eventueel te vormen museum, een marmeren beeld ten geschenke „*La conquête de l'air*”, vervaardigd door Mevrouw Tollenaar-Ermeling, die in Indië geboren beeldhouweres, wier werk te Parijs veel succes heeft.

Ook het afgetreden bestuurslid der vereeniging de Heer Max Fleischer schonk bij zijn vertrek naar Europa, een drietal doeken van zijn hand aan den Kunstkring, terwijl ook van andere zijden toezeggingen werden gedaan.

Het aantal leden bedroeg bij het begin van het boekjaar 121, van wie een donatrice, 111 gewone en 9 buitenleden.

In den loop van het jaar traden 79 nieuwe leden toe en vielen er 43 af, zoodat het boekjaar sloot met 157 leden, waarvan 10 donateurs, 141 gewone en 6 buitenleden.

Het dagelijksch bestuur bestaat uit de heeren: P. A. J. Moojen, voorzitter, J. W. Teillers, secretaris, P. H. W. Sitsen, penningmeester.

De balans sluit met een bedrag van f 8743.—; de winst- en verliesrekening met f 5862.—

Hollandsche Mail.

Het ss. „*Wilis*”, mailboot der Rotterdamse Lloyd, arriveerde 1 dezer des avonds 11 uur te Padang, gaande van Rotterdam naar Batavia.

Het vertrok hedenmorgen om 11 uur en kan Zondagmorgen te Tandjong Priok worden verwacht.

De cholera.

Gedurende de laatste twee dagen kwam slechts één geval van cholera voor met doodelijken afloop.

Er zijn dus geen lijdens meer onder behandeling.

Koffie en Rubber.

De firma Von Nordheim & Co. meldt ons de volgende productie-opgaven van de ondernemingen Kedaton (Sumatra Rubber Cult. Mij.) en Gadies (Para Rubber Cult. Mij. Gadies):

	Kedaton	Rubber
1913	Koffie	
	Liberia-Robusta	
Jan./Nov.	727 pc. 2278 pic.	14418 Kg.
December	35 " 563 "	2000 "
Totaal	762 pic. 2841 pic.	16418 Kg.

	Gadies
1913	Robusta
Januari/Nov.	1601 pic.
December	460 "
Totaal	2061 pic.

Batavia Electriche Tram Maatschappij.

De ontvangsten der B. E. T. M. over de maand December j.l. bedroegen f 25135, tegen f 21776 over dezelfde maand van het vorige jaar.

Ned.-Indische Tramweg Maatschappij.

De ontvangsten der N. I. T. M. aan personen-vervoer over de maand December 1913 bedroegen f 45970,84 tegen f 43726,76 in December 1912.

Benzineprijs verhoogd.

Met één Januari zal de „Dordtsche” de engros-prijs der benzine per blik van f 2.67⁴ op f 2.92⁵ brengen, dus per blik een kwartje meer rekenen. 't Is nu een run van alle handelaren, om nog zooveel mogelijk voorraad tegen den huidige prijs in te slaan, zegt het *Soer. Nwsbl.*

Voor de depothouders is dit een koopje; ze moeten duurder kopen en minder duur verkopen, en verdienen nu nog slechts een schijntje op deze waar.

Maar — de „Dordtsche” heeft het heft in handen en probeert het weer eens.

Tot de „Standard” er bij kan — dan is 't weer voor een tijdje uit.

Een nieuwe opstand onder de Dajaks.

De Resident der Westerafdeeling van Borneo seinde 30 December jl.:

Heden keerde ik met den militair commandant te Pontianak terug. Wij bezochten den 28en dezer Smitau, de controleur is op zijn standplaats teruggekeerd en deelde ons mede dat er onrust heerschte onder de Katoengau- en Kenepai-dajaks. Een groep infanterie werd derwaarts gezonden. In boven Pajak keert de bevolking, die uit vrees was gevlucht, terug.

Pensioen aangevraagd.

De 1e Commies bij het Departement van Oorlog H. Schrauwen, heeft wegens volbrachten diensttijd, met ingang van 3 Juli a.s. eervol ontslag aangevraagd, onder toekenning van pensioen.

Steeds meer geschenken.

De firma L. E. Salomonson, alhier, die de vleeschwaren van Ter Marsch & Co., Rotterdam, importeert, zond ons eenige reclame-kalenders voor 1914.

Ook van de Amsterdamsche Maatschappij van Levens- en Ongevallen-verzekering mochten wij een kalender ontvangen.

Een nuttige gids.

Het reeds met een enkel woord aangekondigde werkje van den heer Mr. J. Lieftink, getiteld *Guide to Visitors*, bedoeld als een vademecum voor hen, die gedurende het a.s. Rubber-congres een bezoek aan Batavia willen brengen, is een practisch ingedeeld, in aannemelijk Engelsch geschreven boekje, dat tal van goede raadgevingen bevat.

Het zal in een oplage van 10.000 exemplaren worden verspreid en zeker velen van nut zijn.

Justitie-zaken.

Het vonnis van den Krijgsraad, alhier, waarbij de fuselier H. Heere, no. 61973, wegens feitelijke insubordinatie veroordeeld is tot 12 jaren militaire gevangenis, is bij arrest van het Hoog Militair Gerechtshof in

appel verbeterd en beklagde ter zake veroordeeld tot 15 jaren militaire gevangenis.

Het aan den landraadvoorzitter te Probolinggo Mr. L. G. Krol wegens ziekte verleend verlof is om dezelfde reden met 6 weken verlengd.

Aan het lid van den Raad van Justitie te Batavia Mr. P. W. Filet is wegens ziekte verlof verleend voor 2 maanden.

Brand.

Een begin van brand ontstond in het paviljoen van den heer W. M. H. N., boekhouder bij de Hollandsche-Beton-Mij, wonende G. Pasar-Baroe No. 25. De bewoners van het huis bluschten het vuur.

De oorzaak was, dat de heer N. vlak voor een tafel, waarop een aantal vuurwerk lag opgestapeld een sigarette aanstak, waardoor vermoedelijk door het vallen van een vonk, het vuurwerk onmiddellijk ontbrandde.

Begraven van overleden hadji's.

In verband met het in zee werpen van de lijken der op Onrust overleden hadji's, deelt men ons mede, dat de begrafenis daarvan vroeger plaats vond op het afgelegen, onbewoonde eiland Poeloe Sakit.

De inlandsche wereld vraagt zich af waarom dat thans niet meer geschiedt.

Onvoorspoedige reis.

Wij vernamen, dat de Heeren Van Sluyters van het bekende assurantie-kantoor en Neumann, chef der firma John Peet & Co., alhier, zich als passagiers aan boord bevinden van de *Tasman* die, na één dag op een rif te hebben gezeten, is vlot gekomen.

Volkomen gevaarloos.

Het *Bat. Hdsbl.* deelde Dinsdag j.l. mede, dat de politie beslag had gelegd op een in de Elite Bioscope alhier vertoond wordende film, getiteld *Fantomas*.

Nooit heeft de politie een dergelijken stap gedaan. Den laatsten avond, dat de film werd vertoond, in de laatste voorstelling, kwamen eenige commissarissen, dienstlich, eens een kijkje nemen. De detective-geschiedenis was toen reeds gedurende drie dagen vertoond en zou den volgende dag door een andere worden vervangen.

De film bevindt zich nog steeds in het bezit van de directie der „Elite“, van een verbod om haar elders nog eens af te draaien is niets bekend. De politie had er niet het minste bezwaar tegen.

Oudejaars-avond.

Hoewel regen en vuurwerk elkander minder goed verdragen, muntte de overgang van het oude in het nieuwe jaar ook ditmaal uit door groote luidruchtigheid.

De beruchte, ambulante muziek-corpsen, droegen weder het hunne bij tot verhooging van de „feestvreugde“.

Journalistiek.

Met ingang van den 1en Maart a.s. is aan de redactie van dit blad verbonden de Heer H. Mulder, thans redacteur der *Preanger Bode*.

Oponthoud.

Het ss. *Vondel*, thans te Genua liggende op reis naar Batavia, zal 24 uren oponthoud hebben wegens een lichte schade aan de schroef, die gerepareerd moet worden.

Caesar en Pompejus.

Men schrijft uit Batavia aan de *Nieuwe Soer. Crt.*:

„De verhouding tusschen assistent-resident en hoofdcommissaris blijft gespannen. En de heer Canne en de heer Ruempol zijn harde naturen, die niet van toegeven weten willen.

Toch had onze assistent-resident aan de onaangename verhouding een eind willen maken, indien de heer Ruempol slechts voldaan had aan een eenvoudige beleefdheidsuiting: *acte de présence* maken op 's heeren Canne's receptie.

Had de heer Ruempol dit gedaan, dan zou de vrede gesloten zijn geweest.

Doch de heer Ruempol kwam niet, wilde natuurlijk niet de eerste zijn.

Den volgende dag was het reeds weder mis en verweet de heer Canne aan den hoofdcommissaris, dat hij te weinig bureau-man was, waarop deze weder risposteerde, dat dit ook niet noodig was, dat hij er meer op uit moest kunnen gaan.

Waarop de assistent-resident weder: „En u hebt maar te doen, hetgeen ik gelast.“ Begrijpelijk, dat een dergelijke verhouding den dienst niet ten goede komt.

„Zij, die in dezen strijd den heer Ruempol een slechte kans geven, hebben echter o. i. ongelijk, vervolgt de corr. De procureur-generaal schijnt zeer ingenomen met de dienstverrichtingen van onzen politie-chef. Deze toch getuigde eenigen tijd geleden, dat het optreden van den hoofdcommissaris tot dusver hem niet de minste reden tot ontevredenheid heeft gegeven; integendeel, zoowel zijn houding tegenover het publiek, als zijn samenwerking met de justitie, dragen de volle goedkeuring van dezen hoogsten politie-magistraat weg.

Zoodat het wel zou kunnen zijn, dat de heer Canne binnen niet te langen tijd eens tot de orde wordt geroepen.

Daar gelooven wij niets van! Het zou, vooral in Indië, de omgekeerde wereld zijn.

En dan, bovendien, deze Procureur-generaal staat, om het zoo eens uit te drukken, met zijn ééne voet in het (ambtelijk) graf. Misschien is de opvolger van Mr. Brouwer niet zoo boven alle beschrijving ingenomen met het optreden van den wd. hoofdcommissaris tegen zijn onmiddellijken chef.

Ongeluk.

Oudejaarsavond trof den heer F. H. K. Zaaiberg een vrij ernstig ongeluk, — meldt het *Bat. Hdsbl.* Terwijl hij met zijn kinderen een vuurwerk afstak, sloeg een kist, waarin een „moorslag“ bevond, uit elkaar, het gevolg dat de heer Z. door een spijker vlak onder het linkeroog werd getroffen. De spijker drong tot diep onder het oog, doch kon gelukkig worden verwijderd zonder dat het oog zelf werd beschadigd.

De patiënt is onder behandeling van de doktoren Merz en Bakker.

Wij geven hier uitdrukking aan onze beste wenschen voor zijn spoedige beterschap.

Politie-nieuws.

Te Pintoe Besar sloeg het paard van een onbeheerd gelaten deeleman op hol. Het dier rende den Utrechtschen weg op, waar het tegen de spoorweg-barrière tot staan kwam. — In Gang Kartoe hing zich een Chinees op. — Lioen, een zakkenroller, werd gearresteerd. — In kampong Tangki vond de ronde in den vroegen Nieuwjaars-morgen een Europeaan onder een boom liggen. Meneer was lichtelijk beschonken en werd voor alle zekerheid medegenomen. — Van de brug in de Prinsenaan viel een inlandsch kind in het water. De vader sprong het na en redde het. — Bij het afsteken van vuurwerk werd een inlandsche knaap door een voetzoeker in het gelaat gewond.

Uit het Politie-rapport.

Woensdag werden voor de rol gestraft: 21 personen met boeten van f 0.50 tot f 7.50 en 9 personen met 3 tot 90 dagen krakal.

De kok aan boord van het s.s. *Nias* gaf kennis, dat uit de kombuis van dit schip werd ontvreemd een zilveren horloge. — De heer B. H., wonende Defensielijn v. d. Bosch No. 48, gaf kennis van de vermissing van 4 bankjes van f 25.—, een gouden armband en diverse kledingstukken. Baboe A. werd in het bezit van een pandbrief voor den armband bevonden. — Door een Inl. agent werden gearresteerd de Inlanders D., B., K. en K., gedroste matrozen van het s.s. *Melchior Treub*.

Dagelijksch Koersbericht

van de Effectennoteringen der Handels-vereeniging.

„Het auteursrecht der „Handelsvereeniging te Batavia“ voor deze koerslijst wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881, Ind. Staatsbl. 199.”

Nadruk verboden. Niet in den handel.

Batavia, 2 Januari 1914.

	afgedaan.	Gevr. Tekoop	
	Laag Hoog	voor tot:	
Koers. Koers.			
Amst. Bank N.E.	—	171½	172½
Certificaten N.H.)	164	164	163½
Mij. O.E.)	164	164	163½
id. 1 maand.	164	164	163½
id. N.E.	154	154	153½
N. I. Escompto Mij.	—	130	135
Handelsbank.	—	180½	184½
id. 1 maand.	—	180½	184½
Kol. Bank O.E.	119	119	118
id. 1 maand.	—	118	120
id. bij uitgifte.	110	110	109½
Int. Cr. en H. R'dam.	—	199	200½
Hotel des Indes.	185	185	184
Rott. Lloyd.	—	151½	155
id. 1 maand.	—	152½	156
Scheepvaart Unie.	153½	153½	153
id. 1 maand.	—	153	154
N. I. S. ex inter.	—	294½	298
id. 1 maand.	—	295	298½
Deli Spoor.	—	260	—
id. 1 maand.	263	263	260
Sem. Cher. Tram.	—	215	220
Kertamanah.	—	—	380
Tijgoleg.	85	85	—
Tjisaronie.	—	160	180
Tjimonteh.	—	—	180
Mandaling.	—	90	—
id. obligaties.	100	100	101½
Gew. Paleleh.	—	28	30
Pref. Paleleh.	79	79	78½
Totok.	—	55	60
Redjang Lebong.	—	190	100
Simaou.	—	292½	300
Tarakan Petr. Mij.	—	127½	129
Band. Kininefabr.	—	180	195
id. 1 maand.	—	182½	197½
Sol. Electr. Mij.	—	119½	—

Juridische Vragenbus.

P. L. abonné 3861.

Vraag 1. Mevrouw A. is getrouwd met B., welke sedert jaren in het buitenland verblijft houdt en welke sedert ongeveer 5 jaar niet in Indië geweest is. Mevr. A. leeft intusschen met C, van welken zij een kind heeft. Het kind draagt volgens de wet den naam van den wettelijken vader B. en is onder dien naam ook in de geboorteregisters vermeld. De natuurlijke vader C. en ook de moeder, zouden echter gaarne zien, dat het kind den naam van zijn natuurlijke vader C. droeg. Hoe is dit te bewerkstelligen? Kan B., de wettige echtgenoot van mevr. A., dit verhinderen of bemoeilijken?

Vraag 2. Wat zijn de gemiddelde kosten voor een scheidingsproces, welke door een

dame tegen haar in het buitenland vertoevende echtgenoot gevoerd wordt?

Antwoord op vraag 1. Zooals U zelf reeds zegt, draagt het kind van A. en C. den naam van B., aangezien volgens art. 250 B. W. het kind, dat staande het huwelijk wordt geboren, den naam des vaders draagt, d.w.z. den naam van den wettelijken vader. C. kan nu onmogelijk, op geenerlei wijze, vorderen of bewerkstelligen, dat dat kind zijn naam zal dragen. Wel kan B., indien hij zulks verkiest, het kind ontkennen, doordat hij uit hoofde van afwezigheid in de natuurlijke onmogelijkheid is geweest met zijn vrouw gemeenschap te hebben.

Antwoord op vraag 2. Art. 207 B. W. zegt, dat de vordering tot echtscheiding alleen in rechten kan worden aangevangen bij den Raad van Justitie der woonplaats van den man. In uw geval is de man, B., naar het buitenland vertrokken, zoodat geen enkele rechter in N. I. bevoegd is van de zaak van Mevr. A. kennis te nemen. Door eenvoudig buitenlands te gaan, belet een man aan zijn vrouw een actie tot echtscheiding in te stellen. Maar... U zegt, dat B. reeds ongeveer 5 jaar uit Indië weg is. Zoodra die 5 jaar vol zijn, kan Mevr. A. een actie tot echtscheiding instellen tegen B. op grond van kwaadwillige verlatting. Die actie moet worden ingesteld voor den rechter der laatste gemeene woonplaats. Indien Mevr. A. zich te dien einde tot een advocaat wendt, zal die wel verder voor alles zorgen. De kosten eener echtscheidingsprocedure variëren tusschen f 200 en f 500 naar gelang van de gegoedheid van den cliënt en naar gelang van het meer of minder „duur“ zijn van den advocaat. De procedure is zeer eenvoudig en in enkele weken afgelopen, zoodat die paar honderd pegels makkelijk verdiend worden. Maar... advocaten moeten ook leven en de wetenschap moet worden betaald, zoodat het van dat standpunt bezien, niet te duur is.

P. G. te Bandoeng.

Vraag 1. Iemand heeft een kind bij een inlandsche vrouw. Wanneer men hem weigert dit af te staan, kan hij dat kind dan langs gerechtelijken weg opeischen en hoe moet hij dat doen?

Vraag 2. Kan een Europeaan gronden in de dessa koopen? Zoo neen, kan hij dit dan, niet doen door den koop te sluiten op naam van bovengenoemd kind?

Vraag 3. Zijn schuldbekentenissen van inlanders aan Europeanen rechtsgeldig?

Antwoord op vraag 1. Als de vader van dat kind niet gehuwd is met de inlandsche moeder, kan hij dat kind niet opeischen.

Antwoord op vraag 2. Neen. Wel langs en omweg. Het beste is echter die gronden op naam van het inlandsche kind te koopen.

Antwoord op vraag 3. Ja. Een schuldbekentenis van uw kebon is even rechtsgeldig als een schuldbekentenis afgegeven door den G. G.

v. H.

Anjergepasseerd.

31 December. Br. ss. *Laertes*, van Liverpool naar Batavia.

Scheepsberichten.

Aangekomen:

Ned. ss. *Tantalus*, gez. Potjer, van Amsterdam en Djeddah, agt. Macl. Watson & Co.
— N. I. motorschip *London*, gez. Resner, van Amsterdam en Suez, agt. Scheepsagentuur.
— Eng. ss. *Memnon*, gez. Bevan, van Tegal, agt. Macl. Watson & Co.
— Eng. ss. *Laertes*, gez. Inkster, van Liverpool en Padang, agt. Macl. Watson & Co.
— N. I. ss. *de Eevens*, gez. Lucardié, van Pontianak en Tandjong Pandan, agt. Scheepsagentuur.
— N. I. ss. *van Heemskerck*, gez. Klasens, van Molukken, Soerabaia en kustplaatsen, agt. Scheepsagentuur.

Vertrokken:

Ned. ss. *Nias*, gez. Prange, naar Soerabaia via kustplaatsen.
— Ned. ss. *Rembrandt*, gez. Uilkens, naar Soerabaia via kustplaatsen.
— N. I. ss. *de Weert*, gez. Schuitema, naar Deli.
— Ned. ss. *Kawi*, gez. de Boer, naar Padang en Rotterdam.
— Duitsch ss. *Albany*, gez. Moritzen, naar Soerabaia via kustplaatsen.
— Ned. ss. *Birma*, gez. Huisman, naar Samarang en Soerabaia.
— Eng. ss. *Achilles*, gez. Thompson, naar Amsterdam en Liverpool.

Het ss. *Tabanan*, mailboot der Rotterdamsche Lloyd, vertrok 31 December van Suez, gaande van Rotterdam via Colombo en Padang naar Batavia.
— Het ss. *Tambora*, mailboot der Rotterdamsche Lloyd, vertrok 31 December van Perim, gaande van Batavia via Marseille naar Rotterdam.
— Het ss. *Sumatra*, vrachtschip van de Stoomvaart Maatschappij „Nederland“, arriveerde te Amsterdam op den 31 Dec. 1913.
— Het ss. *Halvard*, van de Java China Japan Lijn, vertrok 30 December van Kobe naar Batavia.

Ingezonden Stukken.

(Buiten verantwoordelijkheid der Redactie.)

Douane-fantasieën.

Geachte Redacteur,

Zoudt U zoo vriendelijk willen zijn, onderstaande regelen in uw geacht blad op te nemen?

Een half jaar geleden werd door mij eene bezending medische instrumenten uit Europa ontvangen.

De kisten werden ingeklaard door het Batavia-Veem te Tandjong Priok. Tot mijne groote verbazing was de som, die aan invoerrechten werd gestort, zeer hoog; n.l. gemiddeld meer dan 8 %. — Daar ik het

echter in dien tijd zeer druk had, is door mij verzuimd van deze aangelegenheid werk te maken.

Nu mij echter kortelings weder hetzelfde is gebeurd, en er bovendien nog iets anders is geschied, dat wijst op de onwetendheid, eigenwijsheid en, ik zou zeggen, kwaadaardigheid der betrokken rechercheambtenaren, wil ik dit gaarne ter algemeene kennis brengen. — Het publiek, en speciaal mijne collega's zijn dan gewaarschuwd.

Ik zond n.l. eenige weken geleden een cognossement en factuur aan het Batavia-Veem ter inkling van drie kisten, inhoudende chirurgische instrumenten, eenige ziekenhuis-artikelen en verbandmateriaal. Ik schreef er een brief bij, waarin ik het Batavia-Veem verzocht, der douane te wijzen op het feit, dat verreweg de meeste artikelen vrij van invoerrechten waren, zijnde chirurgische en optische instrumenten.

Het Batavia-Veem schreef mij terug dat de kisten niet zoo konden worden opgezonden, omdat er zich in bevonden twee Record-sputen; deze sputen dienden tot het geven van onderhuidsche injecties, en daarom moest voor den invoer eerst eene verklaring van den Chef over den Geneeskundigen Dienst worden overgelegd.

Hoewel ik deze bepaling allerzotst vond (een *medicus* die geen injectiesputen mag invoeren), heb ik den Chef over den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst toch om eene dergelijke verklaring geschreven; er zijn nu eenmaal vele dwaze bepalingen hier in Indië.

Ommegaand ontving ik bericht van den Chef: dat eene dergelijke verklaring *ten onrechte* werd geëischt.

Intusschen werden mij de kisten, *zonder* de bewuste sputen, gezonden. Alles was doorzocht; pakken verbandgaas, *zelfs steriel* verpakte jodoformgaas-tampons, waren opengemaakt, en niet weer gesloten; de zinken bekleding van een der kisten was slordig opengesneden, en niet weer dichtgesoldeerd, etc. etc.

Ik schreef den Hoofdinspecteur van in- en uitvoerrechten een brief aangaande de sputen-geschiedenis, en maakte hem tegelijkertijd opmerkzaam op de, een half jaar geleden, betaalde invoerrechten. Ik ontving bericht, dat de sputen reeds tot invoer toegelaten waren; eene verklaring van den Chef over den Gen. Dienst was niet noodig.

Op mijne klachten over de bedoelde invoerrechten kon niet worden ingegaan, omdat de goederen de douane reeds waren gepasseerd.

M. a. w. het wordt den menschen, die in het binnenland wonen, feitelijk onmogelijk gemaakt over te veel betaalde invoerrechten te reclameeren. Het is welletjes!

Tot slot meld ik nog, dat ik voor de laatste bezending medische gebruiks-artikelen weer gemiddeld meer dan 8% rechten heb moeten betalen. Waarover ik wederom niet kan reclameeren.

De ambtenaren der recherche zijn zoo snugger en vindingrijk geweest, te schikken, b.v. onder:

Kramerijen (sic!)

een tuberculine-apparaat vlg. Picquet.
100 vaccine-pennen
record-sputen
een oor-reflector
neus- en oorspecula
tongspatels
tonsillatomen
ringmessen, etc. etc.

Onder *glaswerk*:

een voorhoofdslamp voor oor-onderzoek.
een wondspuit
een handlamp voor keel-onderzoek
twee darmspecula (hier is geen stukje glas aan)
etc. etc.

Er is onder de geheele bezending geen artikel vrijgesteld van invoerrechten.

Hier moet of kwaadwilligheid of verregaande domheid achter schuilen. Een douane-ambtenaar dient toch altoos bij benadering te weten, wat onder chirurgische en medische instrumenten moet worden verstaan. Vooral als zij den geheelen inhoud hebben gezien!

U, geachte Redacteur, dankend voor de mij verleende plaatsruimte, etc. etc.

P. R. D'ARNAUD GERKENS,
arts.

Banjoemas, 30-12-13.

TELEGRAMMEN.

Het auteursrecht van den inhoud van de onderzeggende telegrammen wordt verzekerd volgens de wet van 28 Juni 1881 (Indisch Staatsblad No. 199.)

Telegrafische Koersen

op heden door ons uit Amsterdam ontvangen
AMSTERDAM, 31 December 1913.

	Vorige Koers.	Koers van heden.	Hoo-ger.	La-ger.
	%	%	%	%
Cert. N. H. Mij.	163	163	—	—
Aand. N. I. Handelsb.	199	195	—	4
„ H. V. A'dam.	225	224	—	1
„ Internationale.	200	200	—	—
„ Kol. Bank.	118	118	—	—
„ Rott. Lloyd.	151	151	—	—
„ Scheepvaart Unie.	152	153	1	—

Advertentiën.

Verloofd:
C. G. PEETERS
en
W. LEHNHAUSEN
Weltevreden, 1-1-1914.
Padang.
Eenige en algemeene kennisgeving. Geen
receptie. 752

Verloofd:
Ch. Th. DEELEMAN
en
J. U. TEN CATE.
Weltevreden, 2 Januari 1914. 771

Verloofd:
ADELINE VAN GALEN
en
K. A. F. VAN DE BRAAK.
Weltevreden, 1 Januari 1914. 760

Verloofd:
C. E. WAGELAAR
en
H. LIEBER.
Buitenzorg, 31 December 1913. 698
Mr.-Cornelis
Eenige en algemeene kennisgeving.

Verloofd:
WILLY NIEUWENHUYZEN
W. R. HARTKAMP.
Jogjakarta, 31 December 1913. 747
Djenar

Ondertrouwd:
F. A. G. NAHAPIET
en
S. C. BENJAMINS.
Huwelijksvoltrekking den 19en dezer.
Geen receptie. 759

Heden overleed na een langdurig en smartelijk lijden de Heer
A. F. W. KLEIST.
in den ouderdom van 72 jaren.
Namens de familie
Mevr. de Wed. M. KLEIST-Tarenskeen.
Meester-Cornelis, 2 Januari 1914.
De begrafenis zal plaats hebben morgen
namiddag om 5 uur vanuit het Militair
Hospitaal te Weltevreden. 772

De Heer en Mevrouw
DEISS-Krijgsman
berichten de geboorte van hun dochttertje
GRETA.
Weltevreden, 31 Dec. 1913. 758

De Heer en Mevrouw
LETTENBAUR
zijn **verhinderd** op heden Vrijdag den
2den Januari te ontvangen.
768 Koningsplein W. 9.

Dr. H. G. BROCKMANN,
J. H. BROCKMANN,
Tandartsen.
Koningsplein Oost 12. Tel. 333. Welt. 548

W. F. H. CRAMER
Architect B. O. W.
en familie.
p. f. et p. r. 1-1-1914.

H. A. SEM
Anjer.
p. f. 1-1-1914.

P. F. 1914
Techn. Bureau en Werkplaats
R. HERRMANN
Soekaboemi en Batavia.

Toko „DE LEEUW”,

GOUW TJENG TIN.

PASSER BAROE 37, WELTEVREDEN.

p. f.
W. BEERHORST
en familie
p. f. 1-1-14 et p. r.
G. v. AMERSFOORT
Conducteur Mr. C.
p. f. 1-1-14.
Familie M. DEISS.
p. f. et p. r. 1-1-14.
Familie H. C. A. MULLER
p. r. et p. f. 2 1-1-14.
A. HACKS
p. f. 1-1-14.

Toko LARES

OELJ KIM HALJ & THIO JOE TJALJ.

Passer Baroe 90, Weltevreden.

p. f. 1-1-14.

Rijtuig- en Automobiel Maatschappij voorheen F. J. FUCHS.

Import van Prima Engelsche
Tulgen en Rijnarnementen.

Amerikaansche Twee- en Vierwielige karretjes.
Fabriek van Luxe- en Dienstrijtuigen en
Koetswerk voor Automobielen.
Voeren alle mogelijke reparaties uit aan
Automobielen en Rijtuigen.

Diverse Catalogi en begrotingen op aanvraag.

51a DiDoV No. 2

Dokter van TRICHT
heeft zijn praktijk hervat. 740

Gevestigd te Soekaboemi
Telefoon 109

B. Doorenbos

Techn. adviseur voor cultuur-
ondernemingen. 738

TANDARTS

Dr. Dent. Serg. D. A. Kets

MENTENG 52.

Telefoon No. 1073.

Spreekuur 8-12 en 5-6. 9a V

ELECTRISCHE BEHANDELING.

Hartziekten, maag- en buikziekten, hoofd-
pijn, reumatiek, zenuwpijnen, slapeloos-
heid.

Spreekuren: 8-12 en 4-6.

Dr. MEIJER, specialiteit voor zenuw-
ziekten en electrotherapie. 516 DiV
Weltevreden, Tanah-Abang 14.

Vloeibaar Koolzuur.
Machineryën en alle benodigd-
heden voor de Mineraalwater- en
Limonadefabrikatie steeds in voor-
raad bij de
Mineraalwaterfab. „AQUASANA”
Tel. Mr.-Cornelis 21.
512 lebl

RIJTUIG EN AUTO CARROSSERIE
Fabriek VOADEN
Voorheen LERAI
Sawah besar Tel. 450 Wl.
535 lebl

De Heer G. L. WYSMAN is op
heden afgetreden als Administrateur van
het NIEUW PRAUWENVEER TE BATAVIA
en in diens plaats benoemd de Heer J. P.
BOON.

HET BESTUUR.

Batavia, 1 Januari 1914. 770

Bekendmaking.

De loten van de Loterij van
1914 zijn verkrijgbaar bij de
N. V. Handel Maatschappij
SAN LIEM KONG SIE te Soe-
rabaia.

1/1 Lot voor f 10.10

1/4 Lot voor f 2.60

bij vooruitbetaling, verhoogd
met f 0.20 voor port en aan-
teekening. 326a DiV

Rembourszendingen zullen
niet plaats vinden.

Batavia's Vincentius Vereeniging

Intercommunale Telefoon Maatschappij.

BUITENGEWONE ALGEMEENE VERGA-
DERING van Aandeelhouders op **Zaterdag**
17 Januari a. s. des voormiddags te 10 ure
in het gebouw van de Handelsvereniging
alhier.

PUNTEN VAN BEHANDELING:

1. Mededeelingen van de naasting van het
intercommunale telefoonbedrijf.
2. Goedkeuring van:
a. dat de liquidatie zal geschieden door
den Directeur onder toezicht van Commis-
sarissen (artikel 30 der Statuten).
b. wat verder daarmede verband houdt.
Batavia, 2 Januari 1914.

766

DE DIRECTIE.

GEVRAAGD

voor het Bureau van den Gezondheidsdienst
een OPZICHTER tevens desinfecteur. Sala-
ris f 60 tot f 75.— 's maands. Zich in per-
soon aan te melden Gang Chaulan no. 20,
iedereen werkdag van 8-10 uur v/m. 742

Te koop.

Austr. rijpaard donkerbruin, oud 7 jaar,
met harnachement. 769
Te bevragen telef. 1609 Weltevreden.

Voor liefhebbers

medegebracht per Rembrandt eene prachtige
collectie RASKIPPEN, KOEKOEK PLY-
MOUTH ROCKS.
MENORCA'S.
BUFF ORPINGTONS.
PARELHOENDERS.
St. Andreasberger EDELKANARIES.
WARMONDER BLOEMBOLLEN. 774
Te zien bij C. NEYS, Sawah besar 57.

RIJWIELHANDEL DE CONCURRENT.

Ontving ondervolgende artikelen.
Fietsmantels Waterproof prima
kwaliteit. à f 10.—
Veerende voorvorken " " 3.50
Veerende zadelpennen " " 4.50
Fietsloten van af f 0.30 tot " 1.50
Riemann & Lucas lampen voor carbid,
kaars en olie.
Stofbrillen van f 1.— en f 1.25
Rolschaatsen van " 7.50 en " 8.—
Opklapbare standaards v. fietsen à " 4.—
Carbidlantaarns voor sado en
rijtuig met afzonderlijke gene-
rateurs vanaf f 12.50 tot f 30.—
Carbidtafelampen, bijzonder geschikt voor
H. H. Officiëren te veld, practisch gemak-
kelijk vervoerbaar, goedkoop f 4.50.
Beleefd aanbevolen.

RIJWIELHANDEL DE CONCURRENT
Senen 76. 568

Franco aangetoekend

na ontvangst van slechts f 3.— lever ik:
50 alle van elkander verschillende,
niet twee dezelfde, postzegels
van Gwalior Holkar, Patiala, Jhind, Nabha,
Cochin, Sirmoor, Kashinir, Travancore,
Djaipoer.

Geen andere landen

alles gaaf en echt

J. C. AUF DER HEIDE S. H. D.

PHILATELIST-EXPERT 501

HILVERSUM. HOLLAND.

Boleh toelis Soerat² dengan bahasa Melajoe.

Heraanbesteding.

Voor den dienst der Gemeentewerken van
Batavia zal op 10 Januari a. s., des voór-
middags te 10 uur ten kantore van den Di-
recteur dier werken worden **heeraan-
bestede** de levering van **grint** en **water-
leidingsartikelen** ten behoeve van dien
dienst in het jaar 1914.

Bestek en voorwaarden liggen ter inzage
op het bureau van den Directeur voornoemd,
Koningsplein Oost, alwaar elken werkdag
van 2-4 uur n. m. nadere inlichtingen zijn
te bekomen.

De Voorzitter van den Gemeenteraad
van BATAVIA,
CANNE.

767

Paul-Krugerschool.

Opleiding K. W. III S, P.H.S. en K.W.S.
Hervatting der lessen 5 Januari 1914.
Voor inschrijving van nieuwe leerlingen
melde men zich aan bij het Wd. Hoofd

P. BERGMEIJER,
Parapattan 39.

719

5 pct. INTERIM-DIVIDEND

Uitkeering door de Handel-Mij. DE BAS & Co.
te Weltevreden. Betaalbaar ten kantore der Mij. tegen afgifte van COUPON No. I der
ingewisselde aandelen, van af 15 dezer. 763

Weltevreden, 2 Januari '14.

Handel-Mij. DE BAS & Co.

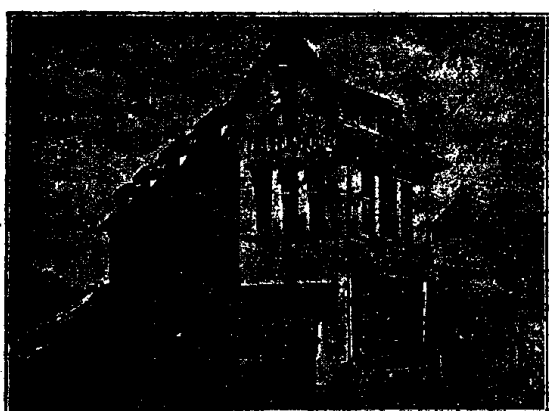
Fosco

De smakelijkste cacao drank, die gedronken wordt
met melk of spuitwater.

Vraagt Uwen langganan!

Filiaal E. DUNLOP & Co.,
Rijswijk.

744

TOKO TIO TEK HONG,
WINKEL MIJ. PASAR BAROE
en

TOKO A.B.C. BANDOENG
wenschen hare geachte clien-
tele een gelukkig nieuwjaar toe.

Tweede Blad.

Uit Lockroy's herinneringen.

(Van den correspondent van „De Telegraaf” en het N. v. d. D. v. N. I.)
(Nadruk verboden.)

I.

Parijs, 25 November.

De verleden Zaterdag, op 73-jarigen leeftijd gestorven, vandaag op Père Lachaise begraven afgevaardigde en oud-minister Edouard Lockroy — die van-huis-uit Etienne-Antoine-Edouard Simon heette, bijzonderheid waarvan hij, trouwens, géén geheim maakte — was een der laatst-overgebleven, notoire republikeinen, die, na, en niet altijd zonder gevaar, het Keizerrijk te hebben bestreden, onder de Republiek tot macht en aanzien kwamen.

Lockroy, die een zeer avontuurlijk leven heeft geleid en wiens letterkundige bagage héél wat rijker en interessanter was dan die van menig „Onsterfelijke” — ik denk hier, met name, aan de gepommadeerde nulliteit Paul Deschanel — schreef, kort voor zijn dood, een reeks onderhoudende mémoires, onlangs uit de „Temps” overgedrukt en bijeengebracht in een boekdeel (*) waaruit ik een paar brieven wil trekken.

Zie hier het éérste.

Zoon van een „staunch” republikein, werd de jonge Edouard al heel vroeg ingewijd in de somberste en meest-compromittante geheimen der politiek, die, in zijn prille jeugd, nog niet het „moyen de parvenir” was, het middel om er te komen en te blijven, dat de republikeinen der laatste generatie er van hebben gemaakt.

Hij was, vertelt hij, in zijn achtste levensjaar, toen, in Mei of Juni 1848 (?) zijn vader hem, „met een zekere plechtigheid”, in zijn werkkamer riep, en, na zorgvuldiglijk de deur te hebben gesloten, aldus toesprak:

— Luister eens. Daar zal, een tijd lang, een meneer bij ons komen logeeren die dóór moet gaan voor een neef van je moeder. Je kent de neven van je moeder, maar dezen ken je niet. De meneer dien wij verwachten is een ter dood veroordeelde. Hij heet Félix Pyat. Zweer mij dat je aan niemand zijn naam zult zeggen...

Het kind zwoer en zijn vader vervolgde: — Pyat is hier nóóit geweest en onze woning is moeilijk te vinden... Luister nu eens goed: tegen den avond ga je op straat, voor ons huis, spelen of je doet net of je speelt. Je kijkt alle voorbijgangers goed aan, maar zonder dat het in de gaten loopt. Daar komen, trouwens, niet veel mensen hier in de buurt voorbij... En als je nou een man ziet aankomen met een zwarten baard, en met een wijden mantel met opstaanden kraag om, dan zeg je tegen hem, zonder je om te keeren en net of dat je in je zélf spreekt: „ls u Durand?” Antwoordt hij „Ja”, dan loop je bedaard voor hem uit en je brengt hem hier naar toe.

Pyat „Durand”, volgens dit stratageem bij de familie Simon binnen-geloodsd, bleef daar veertien dagen of drie weken onderdak, en verdween, op een goeien dag, in omstandigheden die den schrijver van „Au hasard de la vie” niet duidelijk meer voor den geest staan... „Pyat is in veiligheid”, had zijn vader hem op een morgen gezegd. En dat was alles.

Maar wat Lockroy, ruim zestig jaar later, zich nog heel goed herinnerde, dat was de ongerustheid die, gedurende Pyat's verblijf in het huis van zijn ouders, het gezin drukte. Op het herbergen van een bij verstek veroordeelde stond dezelfde straf als die tegen den contumax was uitgesproken, in dit geval de dood-straf. En het had, op een gegeven oogenblik, weinig gescheeld of het gevaarlijke geheim was verraden geworden.

„Ik had, verhaalt Lockroy, een peet-tante, die halt gek was van vrees voor de „rooien”. Zij kwam vaak bij ons aan huis, en toen zij er de lucht van kreeg dat er iets vreemds aan de hand was, hoorde zij onze dienstmeid uit, of liet deze door de bare uithooren, aangaande den zoogenaamden neef van mijn moeder. Zij wilde hem met alle geweld zien, en men vertelde haar altijd dat hij uitgegaan was. Maar op een avond overviel zij ons in den tuin. Félix Pyat, doodelijk beangst, ging er van door, waarop zij, buiten zich zelf van woede, tegen mijn vader uitvoer:

— Je verbergt een „rooie”! Je zult ons nog allemaal laten vermoorden! Ik ga de politie waarschuwen!

Het was een afschuwelijke scène. Gelukkig kon zij eindelijk tot bedaren gebracht

worden en weerhouden van het begaan dezer „infamie”.

Drie-en-twintig jaar later, op een avond in Maart 1871, weinige dagen na de uitroeping der Commune, kreeg Lockroy, aan wien een, in geheimzinnige termen vervat, briefje deze visite had aangekondigd, bezoek van een man met een grijzen baard, die, na eenige onverwachte vriendschaps-ontboezemingen, zijn naam zei: Félix Pyat.

Lockroy, die den nu zestig-jarigen revolutionnair sedert 1848 niet had weer gezien, was op het oogenblik dezer ontmoeting, lid der „Ligue des Droits de Paris”, vereeniging kort te voren door hem zélf en Floquet (?) opgericht, met de bedoeling een botsing tusschen de troepen van Versailles en de Parijsche bevolking zoo mogelijk te voorkomen. De „ligue” vergaderde elken dag, trachtte, stérk als zij zich voelde door den steun van een groot deel der bevolking, tegelijker-tijd te onderhandelen met het Stad-huis (d. w. z. de regeering der Commune) en met Thiers, en deed „boven-menschelijke pogingen”, om, tusschen beide partijen, een terrein van overeenkomst te vinden.

— Ik kom je een program brengen, sprak Pyat. Probeer het aangenomen te krijgen door de „ligue” en laat haar gedelegeerden het vervolgens aan Versailles voorleggen. Natuurlijk zullen ze het daar zóó niet aanvaarden, maar misschien kan het dienen tot uitgangspunt voor verdere pourparlers. Laat monsieur Thiers een stap in onze richting doen, dan doen wij er een naar zijn kant en de vrede wordt misschien gesloten... Maar denk er aan dat onze hoofden op het spel staan en doe je best. Je vader heeft mij het leven gered, doe net als je vader...

Het „program”, zegt Lockroy, was krankzinnig. „L'insanité ne pouvait aller plus loin”... Maar hij ging er toch mee naar de „ligue”, waar de voorlezing van het document aanleiding gaf tot sarcasmen bij de éénen, en bij de anderen tot verontwaardiging.

Lockroy, aan het woord gekomen, bracht zijn medeleden der „ligue” aan het verstand dat het stúk niets anders was dan een ontwerp waarvan de opstellers, of, eigenlijk gezegd, de opsteller tot de meest geavanceerde partij van den gemeente-raad behoorde (?), omstandigheid waaruit bleek dat ook bij de „ultras” der Commune neiging bestond om met Versailles te onderhandelen. Men kon altijd probeeren, vond hij, de tegenstanders met elkaar in aanraking te brengen. Waren zij eenmaal in besprek, dan hadden de gemoederen tijd om tot kalmte te komen en zou men, aan wéers-kanten, inzien hoe misdadig een nieuwe oorlog zou zijn, dezen keer van Franschen tegen Franschen, en gevoerd, „pour plus d'honneur”, onder het oog der Duitschers die nog altijd rondom Parijs gekampeerd lagen.

Na twee of drie uur van heftige discussies had Lockroy eindelijk gewonnen zaak:

Drie leden der Ligue kregen in opdracht Pyat's program aan Thiers voor te leggen. De tekst er van zou door alle Parijsche bladen worden gepubliceerd.

Een en ander gebeurde. Maar voor Lockroy was nog een aller-onaangenaamste verrassing weggelegd:

„Ik kende Pyat niet, verhaalt hij. Ik was nog „groen” in de politiek. Ik wist niet dat Pyat bang was ontdekt te zullen worden als de opsteller van het „program”; dat hij, de revolutionnair onder de revolutionairen, niet verdacht wilde worden van met Versailles te onderhandelen; dat hij vreesde van lafheid te worden beticht, en méér nog, van minder geavanceerd te zijn dan de anderen; dat hij tot alles in staat was om het gevaar te ontgaan zijn reputatie en zijn cliëntèle te verliezen. Ik stond dus verstomd, toen ik, den volgenden morgen, in zijn blad (*) een met zijn náám ondertee-kend, woedend (furibond) artikel las, waarin hij, na het door hem zélf opgestelde program afgedrukt en gecommenteerd te hebben, hen die het door de „Ligue des Droits de Paris” hadden doen aanvaarden, uitmaakte voor gemeene reactionnaires, verraders van Parijs, van de Commune en van de Republiek.

En Lockroy merkt op, zonder zich aan overdrijving schuldig te maken, dat dit artikel hem op dat oogenblik het leven had kunnen kosten...

Lockroy's volgende en laatste ontmoetingen met Félix Pyat hadden plaats in 1888, zeventien jaar na de Commune, en acht jaar na de algemeene amnestie die den, voor de tweede of derde maal bij verstek ter-dood-veroordeelden revolutionnair, vergund had naar Frankrijk terug te keeren.

Minister van Onderwijs en Schoone Kunsten, destijds, in het cabinet Floquet, en, in deze hoedanigheid, opper-heer over de door den Staat gesubventioneerde schouw-burgen (?), kreeg Lockroy aan zijn departement in de rue de Grenelle, herhaaldelijk

(2) Later afgevaardigde en een paar maal minister. Hij had, in 1889, een duel met generaal Boulanger, dien hij, in een Kamer-redevoering, een „Saint-Arnaud de café-concert” had genoemd. „Saint-Arnaud” was een der generaals die Louis Napoleon zijn staatsgreep van 2 December 1851 hielpen uitvoeren. Floquet bracht Boulanger een ernstige verwonding toe.

(3) Pyat was lid der Commune, en maakte deel uit van de revolutionnaire minderheid, waartoe, o.a., ook Vaillant, tegenwoordig geünifiëerd-socialistisch afgevaardigde voor Parijs, behoorde.

(4) „Le Combat”.

(5) Opera, Comédie Française, Opéra Comique en Odéon.

bezoek van Pyat, die behalve samenzweerder en demagoog, ook dramaturg was (?), en nu, via den minister, Claretie, administrateur der Comédie, wilde dwingen een stuk van hem, „Diogene”, op te voeren...

Dag aan dag — vertelt, goedgehumeurd, Lockroy — kwam Pyat hem in zijn cabinet onder het oog brengen dat hij, als hij het Théâtre Français niet dwong zijn drama te spelen, géén aanspraak meer kon maken op den naam van republikein. Uren aaneen, op mijn schrijftafel gezeten of op-en-neer loopend in mijn cabinet, en mij, nu-en-dan, tegen zijn borst drukkend met een beroep op mijn jeugd-herinneringen — van mijn souvenirs uit den Commune-tijd kikte hij niet — onderhield hij mij over zijn stuk en over de politieke noodzakelijkheid het te doen opvoeren... „Het volk, betoogde hij, zal pas merken dat de Republiek bestaat als het den naam van Pyat op het affiche van een gesubventionneerden schouwburg ziet.”

Het „volk” bleef nuchter van deze dramatico-ideologische voldoening: „Diogene” kwam niet op het répertoire der Comédie. En Pyat had geen gelegenheid zijn door Claretie geweigerden „ours” ergens anders onderdak te brengen. Want een maand of wat later, in het voorjaar van 1889, stierf hij, op bijna tachtig-jarigen leeftijd.

Zijn begrafenis, die ik gezien heb, bracht weinig volk op de been, en zeker niet de tien-duizenden die een Blanqui, een Vallès, een Eudes en zooveel andere revolutionairen en Communards uitgeleide deden naar Père Lachaise. Daar was, aan Félix Pyat, iets vreemds, iets geheimzinnigs, onverenigbaar met het verschijnsel „populariteit”...

Aan moed om voor zijn overtuigingen te lijden, de moed die zijn tijdgenooten en politieke geloofsbroeders Barbès, Raspail, Blanqui en Delescluze (?) — om enkelen uit velen te noemen — karakteriseerde, ontbrak het Pyat geheel en al. De auteur van den „toast à la petite balle”... het kogeltje dat het volk van den tiran Napoleon III moest bevrijden, verdween, spoorloos, op het minste „gerucht van gevaar”.

Ook als hij niet was wat de Engelschen „wanted” noemen, hield hij zijn verblijfplaats angstvalliglijk geheim.

Lockroy zegt hier-omtrent:

„Pyat's leefwijze was aller-vreemdst. Voor zijn vrienden hield hij zijn adres verborgen en alleen enkele vertrouwden konden hem te spreken krijgen. Toen hij na (de gebeurtenissen van) 1848, naar Londen gevlucht was, kende alleen zijn maitresse, die te Parijs was blijven wonen en die hem van tijd tot tijd een bezoek bracht, zijn verblijfplaats... Na zijn terugkeer te Parijs, in 1870, ging het praatje dat hij 's nachts sliep in een bij den pont Notre-Dame gemeerde boot. Een feit is dat hij altijd, met het oog op een gebeurlijke reactionnaire beweging, hier of daar een schuilplaats had. Zijn manie was het volk te wapen te roepen en opstootjes uit te lokken. Maar waar hij in uitblonk dat was zijn gladheid om de politie van het spoor te brengen. Bij het éérste gewerschot verdampte hij, om zoo te zeggen, als gas. Nóóit is het een politie-man gelukt de hand op hem te leggen. En toch móet hij geheimzinnige officieele relaties hebben gehad. Hoe heeft hij, anders, nog vóór de regeering op het Stadhuis, de capitulatie van Metz kunnen weten? Hoe heeft hij nog vóór iemand (in het belegerde en nauw-ingesloten Parijs.— Corr.) daarvan iets vernomen had en nog vóór Trochu (?) hier-omtrent ook maar de geringste inlichting had gekregen, deze ramp in zijn blad kunnen aankondigen? Deze heele zaak is onopgehelderd en onbegrijpelijk gebleven...”

In een volgend artikel méér uit deze kleurige, aantrekkelijke herinneringen van een interessant tijdgenoot.

ALEXANDER COHEN.

(6) Pyat schreef, o.a., „De Voddensraper van Parijs”, in 1847 voor het éérst opgevoerd met Frédéric Lemaître in de hoofdrol.

(7) Charles Delescluze, lid der Commune, liet zich, op 24 Mei 1871, op een barricade dood-schieten door de soldaten van Versailles „om niet de tweede nederlaag van het proletariaat (D. had Juni 1848 mee-gemaakt) te overleven.”

(8) Militair gouverneur van Parijs gedurende het beleg.

NEDERLANDSCH-INDIË.

BATAVIA, 2 Januari 1914.

(Vervolg van het Eerste Blad.)

Onveiligheid in Cheribon.

Men schrijft ons uit Cheribon:

De onveiligheid in de kotta wordt met den dag grooter. Inbraak en diefstal zijn in den laatsten tijd dan ook een heel gewoon iets geworden, en waar deze zich vroeger beperkten tot den *toekang menatoe* en meer speciaal bewerkstelligd werden door middel van ondergravingen, gaat men tegenwoordig op zoek naar valsche sleutels, en pleegt op geraffineerde wijze inbraak met al de voor- en nazorgen, door de Europeesche broeders-apachen in het oog gehouden.

Ware de politie nu maar in gelijke mate actief en voor haar taak berekend en met evenveel durf beziel, dan zou het gauw uit zijn, doch deze houdt in geen deelen

gelijken tred daarmee, eerder bestaat er een omgekeerde evenredigheid.

Enigen tijd geleden werd het Batavia-Veem de dupe voor een drie mille, terwijl bovendien verschillende waardevolle papieren, contracten etc., eveneens waren verdwenen daar de dieven de geldkist in zijn geheel medenamen.

Nu zou men denken, dat al die voorwerpen (er zaten ook nog een horloge en andere voorwerpen in het geldkistje) de politie op een spoor tot *ketrangan* konden brengen. Maar de politie doet niets en *ketrangan* blijft bijgevolg ook uit.

De agent van het Batavia-Veem heeft vermoeden op een vroegeren mandoer, die tegenwoordig erg rijk voor den dag komt. Op zijn verzoek aan een hoofdman der politie om bij dezen sinjeur huiszoeking te doen, kreeg hij echter ten antwoord, dat zulks zoo maar niet mocht! En op een tweede aanmaning om dan de mindere goden der politie aan het werk te zetten en overal te speuren, volgde slechts het veelbeteekenend gezegde: „aan die lui heb ik niets; die zitten te gokken!”

Een pracht van 'n toestand!

Vroeger had men hier een wedana, die als een kraan bekend stond, om politie-zaakjes op te knappen. Zijn roem was groot en zijn promotie dienovereenkomstig snel. Maar thans zit de burgerij weer dieper dan ooit in de misère met de politie.

Er is één geval van poging tot brandstichting waarbij op de plaats zelf de lont in het kruit werd gevonden en talrijke stukken van overtuiging, maar verder hoort men na maanden nog niets van de zaak.

Een kennis van mij had een geval met een inlander, die bedragen op kwitanties vervalschte en zodoende meer inde dan de werkelijke bedragen. De inlander werd ontslagen en de politie werd met het geval in kennis gesteld. Deze liet den mangerust loopen, en toen na een maand de betrokkene er bij den assistent-wedana naar vroeg, zei deze den schuldige nergens te kunnen vinden. Waarop mijn kennis hem aan het verstand bracht, dat de bewuste man den vorigen dag in het huwelijksbootje was gestapt en gedurende vele uren met pracht en praal als hoofdpersoon over den grooten weg had gemarcheerd, dicht bij des assistent-wedana's woning.

Chineezers geven de diefstallen in den laatsten tijd niet eens meer aan, en toch zijn er belangrijke diefstallen bij. Zoo werd o.a. eenige weken geleden weder een geldkist met eenige duizenden aan contanten ontvreemd.

Donderdagnacht maakten wij het record van acht inbraken op een nacht, ongerekend die welke niet bekend zijn.

Het lijkt wel alsof de kotta in zoo'n nacht door woeste horden wordt bestormd en het „*malings*”-geroep is niet van de lucht.

Is het wonder, dat het boevenpak hoe langer hoe driester optreedt, wanneer stelselmatig de straf achterwege blijft?

Zig-Zags.

Climax schrijft ons uit Bandoeng:

Telega Bodas, het witte meer, heette leeggelopen! Niets is echter minder waar. Ik sprak dezer dagen iemand die pas naar het water omhoog was geklommen en daar zéér merkwaardige vulcanische verschijnselen had geconstateerd.

Niet alleen is het meerbekken vol, het stroomt zelfs over, terwijl aan den spiegel op vele plaatsen opborrelingen worden waargenomen en het water op die plaatsen zoo heet is dat men er de hand niet in kan houden.

Stoom en zwaveldamp stijgen van het watervlak op, wat vroeger niet geschiedde. Solfatoren hebben zich gevormd aan den kant van Tasikmalaja die met fel sissen dampen opwaarts blazen.

Het moet zeer interessant zijn er thans eens een kijkje te nemen.

De pokkengeschiedenis hier verloopt kalm. Alleen omdat eenige Europeanen tengevolge van eigen nalatigheid werden aangetast, is er weer eens wat meer de aandacht op het (al te vaak vergeten!) feit gevestigd dat we altijd door de kampons, met deze, overigens meestal meer schéndende dan schádende, ziekte bedreigd blijven.

Nuttig is de slofheid van de aangetasten toch nog geweest. Want anderen zijn wakker geschud en wie zich schuldig wist aan verzuim, haastte zich dat ongedaan te maken.

Justitie-zaken.

Zaterdag 14 Februari 1914 zal voor den Raad van Justitie alhier terecht staan K. J. v. B., beschuldigd dat hij, onderopzichter in dienst bij den aanleg der Zuid Sumatra Staatsspoorwegen zijnde, van een ten behoeve van uit te voeren werken ontvangen bedrag van f 1500 een som van f 447,90 ten eigen bate heeft aangewend.

De lijst van getuigen vermeldt 3 personen.

Zaterdag den 21sten Februari a.s. zal voor den Raad van Justitie alhier terecht staan J. C. W., beschuldigd dat hij met het oogmerk om na te noemen heer de Jonge te beleedigen, in druk heeft doen opnemen in het te Bandoeng uitgegeven dagblad *de Expres* onder de rubriek „Semarangsche Nieuwtjes” een artikel, waarin

(*) Edouard Lockroy: „Au hasard de la vie”. — Parijs, bij Bernard Grasset (3 fr. 50).

(1) Enkele maanden dus na den val van Louis Philippe, en kort vóór of nog korter na de proletarische revolutie van 24, 25, 26 en 27 Juni, die voorafgegaan en ingeleid was door de overrompeling, op 15 Mei, van de Nationale Vergadering door een troep opstandelingen.

onder meer van Jonkheer L. G. de Jonge, onder-directeur van het Semarangsch Stoomboot- en Prauvenveer wordt gezegd, dat hij met drie andere personen het slot van de ijzeren poort, toegang gevende tot het huis van een Chinees, zou hebben verboden en dat hij dien Chinees half lam zou getrap hebben, zoodat deze naar het Stadsverband moest vervoerd worden om de daarbij ontstane wonden te doen verbinden.

De lijst van getuigen vermeldt 4 personen.

Dinsdag 24 Februari 1914 zal voor den Raad van Justitie alhier terecht staan W. J. W., beschuldigd ten nadeele van het Gouvernement van N. I., opzettelijk een bedrag van f 101.40 te hebben verduisterd, in ieder geval aan zijn bestemming te hebben onttrokken.

De lijst van getuigen vermeldt 4 personen.

Aan den beklagde C. H. H. Knehaus, handelaar te Bandjermasin, is vergund zijn straf van 3 maanden gevangenis in stede van in de gevangenis te Semarang, te Bandjermasin te ondergaan.

Het verzoek van J. N. van Elten, om gratie van de hem bij vonnis van den Raad van Justitie te Soerabaja opgelegde straf van 1 jaar en 6 maanden gevangenis, is afgewezen.

Het verzoek van J. E. Söfing, om gratie van de hem bij vonnis van den Raad van Justitie alhier opgelegde straf van 6 maanden gevangenis, is afgewezen.

Bij vonnis van den Krijgsraad te Magelang is de kanonnier H. Vos, no. 69667, ter zake van diefstal door een militair van amunitie van oorlog, veroordeeld tot de straf van 3 jaren militaire gevangenis.

Personalia.

Aan de onderwijzers der derde klasse aan de inlandsche school te Modjokerto mejuffrouw C. E. Brunet de Rochebrune is wegens ziekte twee weken verlof verleend naar Salatiga.

— Bepaald, dat te Sampang (Madoera) en te Djambi een openbare Europeesche lagere school zal worden geopend.

— De civiel gezaghebber F. M. L. Horsting is belast met het bestuur over de afdeling Melawi.

— De controleur P. J. Ketting Olivier is belast met het bestuur over de afdeling Padang en Bedagei.

— De controleur Jhr. J. M. von Schmidt auf Altenstadt is belast met het bestuur over de afdeling Rokan.

— De controleur H. L. E. Schilling is te Temboeroe Sampang (Madoera) geplaatst.

— De controleur W. van Hartingsveldt is te Noord Soemenep (Madoera) geplaatst.

— De aspirant civiel gezaghebber R. Roos is gesteld ter beschikking van den civiel gezaghebber van de onderafdeling Pedie.

— Aan de onderwijzers der derde klasse bij het openbaar Europeesch lager onderwijs mejuffrouw B. A. Battaerd is wegens ziekte twee maanden verlof verleend, door te brengen te Menado.

— Aan den onderwijzer der derde klasse bij het openbaar Europeesch lager onderwijs M. Bootsma is wegens ziekte een maand verlof verleend, door te brengen te Magelang.

Militaria.

De kapitein der infanterie G. Kepper is belast met het bestuur over de afdeling Landak.

Besluiten en Benoemingen.

CIVIEL DEPARTEMENT.

Door den Directeur van Onderwijs en Eeredienst Bij het Openbaar Europeesch lager onderwijs.

Tijdelijk werkzaamgesteld: als onderwijzers der 3de klasse en tijdelijk geplaatst bij de 2de school te Ambarawa, Mejuffrouw J. W. van Elveren.

Benoemd:

tot onderwijzer der 2de klasse en geplaatst bij de openbare Inlandsche lagere school der 1ste klasse te Soemenep W. J. Slooff, van verlof uit Europa teruggekeerd, laatstelijk die betrekking bekleed hebbende;

tot onderwijzeres der 2de klasse en geplaatst bij de openbare Inlandsche lagere school der 1ste klasse te Bondowoso Mejuffrouw G. van Hinloopen Labberton, van verlof uit Europa teruggekeerd, laatstelijk onderwijzeres op wachtgeld, tevoren eerstvermelde betrekking bekleed hebbende.

Tijdelijk geplaatst:

bij de Hollandsch-Chineesche school te Soerabaja, de onderwijzer der 3de klasse K. J. van Damme.

Met ingang van 3 Januari 1914

Overgeplaatst:

van de Hollandsch-Chineesche school te Djokjakarta naar de openbare Europeesche lagere school te Wlingi, de onderwijzeres der 3de klasse Mejuffrouw P. Stap.

Benoemd:

tot onderwijzeres der 3de klasse en geplaatst bij de Hollandsch-Chineesche school te Djokjakarta Mejuffrouw W. J. C. Tap, onderwijzeres der 3de klasse op wachtgeld.

Met ingang van 2 Januari 1914

Benoemd:

tot onderwijzeres der 2de klasse en geplaatst bij de meisjesschool te Tegal, als 1ste onderwijzeres Mejuffrouw F. J. S. Schrieder, thans belast met de waarneming der betrekking van onderwijzeres der 3de klasse en tijdelijk geplaatst bij de Hollandsch-Chineesche school te Djokjakarta, tevoren eerstvermelde functie bekleed hebbende.

Overgeplaatst:

van de openbare Inlandsche lagere school der 1ste klasse te Soemenep naar de gelijknamige school te Bandjermasin, de onderwijzer der 3de klasse C. J. G. van Spaandonk.

Door den Directeur van Onderwijs en Eeredienst Bij het openbaar Europeesch lager onderwijs.

Geplaatst:

bij de 1ste school D. te Batavia de onderwijzer der 3de klasse L. P. P. Pennock.

Door den Directeur van Onderwijs en Eeredienst is besloten, dat te Cheribon een Hollandsch-Chineesche school zal worden geopend.

Door den Directeur der Burgerl. Openb. Werken Herbenoemd:

tot architect, de van buitenlandsch verlof teruggekeerde ambtenaar A. Glastra van Loon.

Toegevoegd:

aan den Resident van Bali en Lombok ten einde als eerste staatsambtenaar op te treden, de architect A. Glastra van Loon.

Belast:

met het traceeren van een weg, strekkende tot verbinding van het wegenstelsel van Maros met dat van de landstroken langs de golf van Bone, gouv. Celebes en Onderhoorigheden, de aan den inspecteur voor de verkeerswegen op de buitenbezittingen toegevoegde adspirant ingenieur J. H.

Blok, met bepaling dat als kring zijner werkzaamheden wordt aangewezen het terrein gelegen tusschen Maros en genoemde golf.

MARINE DEPARTEMENT.

Door den Hoofdininspecteur van Scheepvaart, Chef van den dienst, Bij de Gouvernements Marine.

Belast:

tijdelijk met de waarneming der betrekking van leerling machinist K. F. Taschner, particulier.

Geplaatst:

a. b. ss. Spits, de tijd. wd. ll. mch. K. F. Taschner.

Overgeplaatst:

v. h. ss. Zwaluw op het ss. Telegraaf, de 3e stm. J. Otto;

v. h. ss. Telegraaf o. h. ss. Zwaluw, de 2e stm. B. W. L. A. van Heuven;

v. h. ss. Spits o. h. ss. Telegraaf, de 2e mch. J. C. A. Abels.

Uit de Indische Bladen.

„Welmeenend” gezeur!

Men schrijft aan het Soer. Hdsbl.:

De adjunct-adviseur voor inlandsche zaken, dr. D. A. Rinkes heeft in een schrijven gedagteekend Weltevreden 26 November 1913 en gericht aan Hadji Samanhoedi, het hoofd der S. I. te Solo, zijn ontstemming te kennen gegeven over hetgeen zekere Marco in de inlandsche pers over de Welvaart-commissie en de inlandsche bestuursambtenaren schreef.

Dr. Rinkes verzocht H. Samanhoedi zijn brief te publiceeren in hetzelfde blad *Sarotomo*, waarin de minder prettige opmerkingen van Marco geplaatst waren. Volgens laatstgenoemde bestaat de M. W. C. uit Europeesche leden, die nog te jong en te kort in dienst zijn om over mindere welvaart te kunnen meepren, terwijl de inlandsche bestuursambtenaren als *bloedzuigers* worden gequalificeerd. (pela apa prija itoe pengisap darahkah.)

Dr. Rinkes antwoordde hierop, dat de M. W. C. bestaat uit Europeesche en inlandsche leden, w. o. de regenten van Demak en Serang, die reeds lang in Indië zijn, in het belang der bevolking werken en over gezonde hersens beschikken. De M. W. C. heeft ook de Stemmen uit de inlandsche wereld in druk doen verschijnen.

De beschuldiging tegen de inlandsche bestuursambtenaren wordt door Dr. Rinkes niet geheel weersproken. Hij vraagt alleen: „Siapakah berani maga taken he doa boepati itoe (van Demak en Serang) tiada sajang kepada rajatnja, atau mengisap darah?”

Hij wijst er verder op, dat de welvaart-commissie *itoe boekan main main sadja* en verzoekt verder H. Samanhoedi, er voor te willen waken, dat dergelijke artikelen niet meer opgenomen worden in het orgaan *Sarotomo* van de S. I.

De controleur van Ploembon (Cheribon) N. Smith, die toegevoegd is aan dr. Rinkes voor de inlandsche zaken, begon zijn taak met het bijwonen van een S. I. vergadering te Soekaradja in Banjoemas in de hoedanigheid van regereerings-afgevaardigde.

Wat een krachtige figuur, die Dr. Rinkes! Een man van ijzer en staal....!

Ja, we zullen er wel komen, met zoo'n Daendels van Deventer-koek!

Alweer een diefstal aan den Grooten Boom.

Maakten wij reeds melding van niet minder dan vier diefstallen welke kort na elkaar aan den Grooten Boom hebben plaats gehad, hetgeen dezer dagen aldaar werd geconstateerd, bewijst opnieuw ten duidelijkste dat het toezicht der ambtenaren zeer veel te wenschen overlaat, — schrijft het *Soer. Handelsbl.*

De Bombayar Ritmal Balamal, handelaar, wonende op Kembang Djepoon, ontving per K. P. M. tien kisten, inhoudende zijden stoffen. Toen hij de kisten in ontvangst wilde nemen, bleek hem dat alle kisten beschadigd waren.

Daar de geadresseerde geen lijst bij zich had, waarop de goederen vermeld stonden, weigerde hij de kisten in ontvangst te nemen. Eigenhandig verzegelde hij de kisten, met het doel, terug te komen om den inhoud der colli te vergelijken met de opgaven der lijst.

Toen hij evenwel met bedoelde lijst aan den Boom kwam, bleek hem dat de kisten zich niet meer op de plaats bevonden, waar hij ze had laten plaatsen. Eindelijk na lang zoeken werden de kisten gevonden, doch ontdaan van de zegels, terwijl uit alle kisten goederen waren gestolen ter gezamenlijke waarde van ruim duizend gulden.

Hoewel het niet onmogelijk is dat de zegels verboden zijn door het versjouten der kisten, blijkt uit dezen diefstal alweer zeer duidelijk dat er wel iets hapert aan het politioneel toezicht aan den Grooten Boom. Een krachtig ingrijpen lijkt ons noodzakelijk, opdat niet langer de handelen de dupe worden van het onvoldoende toezicht.

De Bombayar heeft intusschen de agente der K.P.M. aangesproken voor schadevergoeding, doch deze weigert zich met de zaak in te laten. Daar de eigenaar de goederen niet in ontvangst wil nemen, blijven de kisten in het pakhuis der agente liggen.

Misschien dat nog een dief zich over den inhoud ontfermt.

De optocht der S. I.

Het *Soer. Nwsbl.* schrijft:

„Het heeft velen verbaasd, dat de verkeerstremming, welke door een optocht van

deze afmetingen natuurlijk moest ontstaan, niet te voren aan het publiek, door middel van advertenties of de pers, is medegedeeld.

Tot verontschuldiging der politie in deze moge dienen, dat het den assistent-resident, naar deze ons mededeelde, absoluut onbekend was, dat een optocht van zulk een omvang zou worden gehouden. Het was aan ons politiehoofd voorgesteld, alsof een paar honderd man daaraan zouden deelnemen. Ook was tot het afschieten van de drie moorslagen op het erf van Panti Harsoje geen vergunning gegeven. (*)

In ieder geval zal er voor gezorgd worden, dat verkeerstremmingen als gisterenavond op Simpang en geheel Genteng moesten worden geconstateerd, het publiek niet weder onverwacht overvallen.

De leiders der S. I. hebben te kennen gegeven, dat hun optocht het verkeer niet in den weg stond; die was niet zoo breed, zeggen zij, dat er geen rijtuigvoerder meer naast kon plaats hebben. Het waren de Inl. non-tonners, die den weg naast de optocht geheel afsloten, en daarvoor konden zij zich niet verantwoordelijk stellen.

Hoe het zij, 't is voor de politie een lesje voor een volgend maal.”

(*) Dat is géén excuus voor de politie. Dan behoort zulk een optocht gestuit te worden, hoe dan ook.

Zoo doet men in landen waar orde heerscht, en waar het Gezag zich weet te doen gehoorzamen!

Red. N. v. d. B.

Matrozen-relletjes.

In de Chineesche kamp te Makassar woont een Japaneesch barbiër, die behalve eau de quinine ook *eau de vie* verkoopt.

Dezer dagen, laat in den avond, traden drie Duitsche matrozen van een op de reede liggend schip bij hem binnen, en wilden, ofschoon reeds vrijwel in kennelijken staat, nog een glaasje drinken.

Toen hun dit werd geweigerd, begonnen zij op te spelen en gingen den Japanners te lijf, — meldt het *Soer. Hdsbl.* Een Europeesche fuselier, toevallig daar aanwezig — natuurlijk om zijn haar te laten knippen — bemoeide er zich mede, met het gevolg, dat hij evenals de barbiër een flink pak slaag ophielp, zoo erg, dat beiden in het hospitaal moesten worden verbonden.

Dit gevecht had heel wat burengerucht veroorzaakt. De politie schoot toe en wilde de belhamels arresteren. Maar ook een aantal collega's van de vechtersbazen waren in het strijdperk getreden en verzetten zich met hand en tand tegen hun arrestatie. Een algemeen gevecht ontstond, en de uitslag zou onzeker zijn geweest, als niet een Europeesch korporaal de politie ware te hulp gekomen, die, gewapent met een paling pintoe, de orde wist te herstellen.

De drie Duitschers werden naar de gevangenis gebracht, doch den volgenden dag werd een van hen weer op vrije voeten gesteld, omdat het gebleken was, dat hij aan het gebeurde onschuldig was. Aldus meldt de *Makassaarsche Courant*.

Een inlandsche journalistenbond.

Te Solo is onlangs een Inlandsche Journalistenbond opgericht en dezer dagen is op het kantoor van de Sarekat Islam te Solo een constituerende vergadering gehouden, waarop m. ng. Dwidjosewojo, secretaris van den Onderwijzersbond en bestuurslid van „Boedi Oetomo”, aanwezig was om zijn advies te geven bij de vaststelling van de statuten. Het voorloopig bestuur is als volgt samengesteld: president m. Marco, van *Sarotomo*, secretaris r. Koorino, idem; penningmeester m. hadji Pakri, handelaar te Solo; commissarissen r. Martodarsono, redacteur *Sarotomo*; r. Dipomartono, handelaar; m. Tondokoesoemo; r. ng. Wiromardjojo te Solo; ng. Basch Roewijodarmobroto, hoofdonderwijzer te Patjitan en Poesphadikoesoemo, hoofdredacteur *Sinar Djawa* te Semarang.

Het voorstel werd gedaan een vakblad uit te geven, raden Martodarsono hield een voordracht over een journalistenbond, welke zeer werd gewaardeerd.

Loc.

Kan dat niet vlugger?

Met schrijft van inlandsche zijde aan de *Pr. Bode* dat een inlandsch schrijver ruim 1½ maand geleden tot de Bandoengsche ardeelingsbank zich wendde met het verzoek om f 85. Een gegoed Europeaan, wiens naam en positie op zich zelf reeds voldoende waarborg vormden, stelde zich borg voor de richtige terugbetaling van de kleine som, welke noodig was. Nog steeds heeft de schrijver het verlangde, kleine bedrag niet gekregen. Dit wordt natuurlijk weer als illustratie gebruikt voor de bewering in inlandsche kringen, dat priaj's steeds vlot en zoo spoedig mogelijk aan geld worden geholpen, maar dat de kleine man lang zoo gemakkelijk niet aan geld kan komen.

De bank zou dus onderscheid maken en den een bevoorrecht boven den ander.

Deze opvatting leeft inderdaad onder de inlanders. Het is van belang dit te weten.

Echtelijk „drama.”

De *Sum. Bode* vertelt de volgende Padangsche tragedie:

Eenige dagen geleden werd de docterdjawa hier des nachts geroepen door een inlandsche familie in kampong Palinggam, om te komen zien naar de pas sedert eenige dagen getrouwde dochter. In het huis gekomen vond hij een jonge vrouw, die zich al sedert ruim drie uren dood had gehouden,

terwijl de familie er rondomheen zat te huilen. De dokter onderzocht de „zieke” en constateerde, dat ze absoluut niets mankeerde. De familie, in zak en asch, verzocht om toch maar medicijnen te geven, waarin de dokter echter geen zin had. De dokter had daarop den gelukkigen inval, om het jonge vrouwtje eens flink onder de armen te kittelen, waarop ze direct leefde en begon te lachen. Alle sporen van ziekte waren verdwenen en slechts eenige schaamte voor den dokter bleef over.

Een ongedacht mooi resultaat.

Naar het *Soer. Nwsbl.* verneemt, heeft de directeur der H. B. S. aldaar, de heer dr. Prange, naar aanleiding van zijn circulaire, waarin gesproken is over de eventuele oprichting van een cursus voor het geven van onderwijs in de klassieke talen, alleen van ouders, die kinderen op de H. B. S. hebben, 120 adhaesie-betuygingen ontvangen; verder gaven 85 ouders te kennen, dat zij hun kinderen den cursus wenschten te doen volgen.

Dat resultaat is bijzonder mooi, vooral als men nagaat, dat alleen aan ouders, wier kinderen de H. B. S. bezoeken, de bewuste circulaire is gezonden. Vele ouders wier kinderen nog op de lagere school zijn, doch de eveneens later naar de H. B. S. willen zenden, zullen — richt men zich tot hen — eveneens van hun instemming met het plan willen doen blijken, meent het blad.

Rijtuig verongelukt.

In de Koninginnelaan op den grooten weg, aan den rechterkant zijn twee groote gaten, waarin een kind kan verdwijnen. Gisterenavond verongelukte een rijtuig met een leeraar H. B. S. daarin. De as brak en het vehikel was onbruikbaar.

't Zijn fraaie toestanden daar op Kepoetran! zegt het *Soer. Nwsbl.*

De naam is heerlijk: Koninginne-laan! Als die zoo is, hoe zal dan de... Schoorsteenvegers-gang er wel uitzien!

Cadeau.

Het bestuur van Sarikat Islam te Bandoeng ontving, volgens de *Pr. Bode*, van de directrice van het „Indo's Tooneelgezelschap Wihelmina” f 8.70, zijnde een gedeelte van een dezer dagen gehouden liefdadigheidsvoorstelling.

Zaak M. K. Schram.

Door den raad van justitie te Soerabaja is rechtsingang verleend tegen M. K. Schram, beschuldigd van het tegen belooning verstrekken van gezondheids-certificaten, door reizigers benodigd voor havens buiten Java, die hij zonder voorkennis van den havenarts, dr. Pijl, met diens naam afstempelde en daarna afgaf, — schrijft het *Soer. Nwsbl.*

RECHT OP HET DOEL AF!

Het is niet noodig voor ons, om de kantjes heen te praten. Wij komen er direct voor uit, wij wenschen, dat **U Chamberlains Hoestmiddel** gebruikt zoodra U hoest, of koude gevat hebt. Zoover wij weten is er geen enkele reden waarom U het niet zoudt doen. Dit middel heeft door zijne merkwaardige genezingen een roep over de geheele wereld verkregen en de menschen spreken er overal met de meeste waardeering over.

Verkrijgbaar bij alle handelaars in geneesmiddelen. 201a dag

Vendutiën.

Zaterdag 3 Januari.

Voor een huis, Beerdrechtslaan, door Muhl-nickel & Co.
Bij A. R. Twijssel, Matramanlaan, door Van Slijpe & Co.

Advertentiën.

MÜHLNICKEL & Co.

Venduhouders Gang Petjenongan 27 B. Weltevreden.

Morgen

ZATERDAG 3 JANUARI 1914

VENDUTIE VOOR EEN HUIS

in de Berendrechtslaan No. 2. (nabij Gang Petjenongan).

door

GOOSSENS en HERKLOTS
Te bezichtigen op den ochtend der vendutie. 736

Vendutie wegens vertrek
ZATERDAG 3 JANUARI 1914,
ten huize van den WelEdG. Heer
A. R. TWIJSEL,
Matramanlaan, nabij de brug,
door de
N.V. GROOT VENDU-, VERHUUR- en
COMMISSIEKANTOOR
VAN SLIJPE & Co,
van eenen keurigen nieuwen en modernen
Inboedel.
Zie specificatie van 31 December 1913.
Kijkavond: Heden. 756

VENDUTIE
op MAANDAG 5 JANUARI 1914,
ten huize van den WelEdG. Heer
H. RUDOLPH,
Gang Baroe, (Kramat) No. 29,
door de
N.V. GROOT VENDU-, VERHUUR- en
COMMISSIEKANTOOR
VAN SLIJPE & Co,
van eenen netten gecireerden Inboedel.
Salontafels met en zonder marmer.
Rotting- en touwwerkameublementen met
bijbehorende bloembak en standaards.
Portiere. Schilderijen. Knapen.
Toilet-psyche. Waschtafels met marmer.
Kleedspeigel. Divan, Leg- en hangkasten.
IJzeren Ledikanten.
Bureau-ministre. Kantoorstool. Boekenkast.
GLAS- EN PORCELEINWERK.
Regulateur. Filter. Etenstafel.
Djatonnen met palmen.
Te bezichtigen op den ochtend der ven-
dutie. 755

OPENBARE VERKOOPING.
Op Zaterdag 10 Januari 1914 voormiddags
tien ure zullen ten Vendukantore te Cheribon
openbaar worden verkocht:
a. Het perceel gelegen ter hoofdplaatse
Cheribon groot 10363 vierkante M. kadastrale
afdeeling Cheribon No. 330 van sectie A.
blad 1, verponding No. 747 aanslag f 2000.—
b. Het perceel bebouwd met een steenen
met pannen gedekt huis en dito bijgebouwen
gelegen in de afdeeling Cheribon desa
Dawoean, groot 2485 vierkante Ned. ellen
buiten eenige kadastrale afdeeling ver-
ponding No. 1580 aanslag f 3600.—
Beide perceelen staan ten name van
wijken J. E. COURT en geschiedt de ver-
koop ten fine van scheiding en deeling.
De gemachtigde der erven,
10976 **Mr. S. J. M. WIJTHOFF.**

Gegadigden voor de levering van 10.000
pikol Java- of Rangoon- Zilver-Vliesrijst,
ten behoeve van de mijnwerkers op Banka,
waarvoor op Woensdag 28 Januari 1914,
des voormiddags ten elf ure, ten kantore
van den Directeur van Gouvernementsbe-
drijven, in de Laan de Riemer te Welte-
vreden, eene Openbare Aanbesteding zal
worden gehouden; worden verwezen naar
de betreffende aankondiging in de Javasche
Courant van 30 dezer en volgende nummers.
Batavia, 30 December 1913. 696

Publieke Verkoop.
Op Zaterdag, 24 Januari 1914
des morgens om 10 uur.
in het lokaal van het vendukantoor te
Batavia, van.
Zeven aan Th. H. Wefers Bettink en
vrouwe J. C. D. van den Bussche toebe-
hoorende allen in de Residentie Preanger
Regentschappen, afdeeling Soekaboemi,
district Tjitjoeroeg dessa Njangkowek ge-
legen aaneensluitende perceelen verpondings
No. 560, 615, 616, 617, 652, 698, en 699,
respectievelijk groot 11720, 8500, 6075, 10470,
4800, 746, en 3650 m² meters en bij het
kadaster bekend onder No. 73, 80, 81, 82,
72, 96 en 100 van genoemd district, be-
bouwd met een kapitaal huis met bijge-
bouwen.
757 **Mr. K. van Hinloopen Labberton.**

Globe Bioscope

Passar Baroe Weltevreden.

Hedenavond op algemeen verzoek beslist voor het laatst

„CLEOPATRA”

Een Monopool-kunstfilm, die alle andere in het
niet doet zinken. 746

Lengte der film 2000 Meter Speelduur 2 uur.

Verhoogde prijzen.

Aanvang der voorstellingen 6.30 en 9 uur.

Bij het aanbevelen van

WOODS'

Beroemd Pepermunt Geneesmiddel,
voor hoest, verkoudheden, dysenterie, gassen op de maag, enz. worden wij gesteund door de wetenschap dat dit middel
gedurende 20 jaar belangrijk geneeskrachtig werk heeft verricht in Australië, Afrika, Engeland en Nieuw Zeeland; de be-
woners van deze landen, beschouwen het als een standaard geneesmiddel, waar men zich mag op vertrouwen. Prijs f 1.25.

OPENBARE INSCHRIJVING.

Belanghebbenden bij de openbare in-
schrijving op Donderdag 2 April 1914
voor de levering ten behoeve van de Marine
van 18000 ton **CARDIFFKOLEN**, worden
verwezen naar de advertentie dienaangaande,
opgenomen in de Javasche Courant van 23
December 1913 en volgende.

Departement der Marine
de Secretaris
SCHELTEMA.

752

Semarang-Cheribon Stoomtram- Maatschappij.

Telegramadres „SUMARA TEGAL”.

Met ingang van 1 Januari 1914 treedt
eene gewijzigde dienstregeling van den loop
der treinen in werking.

Groote aanplakbiljetten der nieuwe dienst-
regeling zijn op de stations en halten ver-
krijgbaar tegen betaling van 15 cent per
stuk.

Deze nieuwe dienstregeling opent de gele-
genheid om in één dag, zonder overstappen,

van naar Semarang (Pendrian) naar Batavia
naar van (Kemajoran) te reizen.

Voor de personentreinen 1—2—3—4—5
en 6 is Pendrian begin resp. eindstation.
De stopplaats Pegandon vervalt.

In de nabijheid daarvan wordt de halte
Kali-Bodri geopend.

Door de indienststelling van de afkor-
tinglijn Kaliwoengoe-Kali-Bodri rijden de
de treinen van de hoofdlijn Semarang-
Cheribon niet meer door Kendal, reden
waarom afzonderlijke treinen tusschen
Semarang en Kali-Bodri via Kendal zijn
ingelegd.

749

De Chef der Exploitatie.

Elite Bioscope

aan de SLUISBRUG.

PROGRAMMA No. 139.

voor VRIJDAG 2 JANUARI 1914.

I Pathé Journal no. 246 B.

De laatste wereldgebeurtenissen. Steeds het
nieuwste en actueelste op elk gebied.

II One Cinen debiteert. Komisch

III De verloren Legerorde.

Episode uit den bloedigen burgerkrijg in
N. Amerika.

Uitvoering tekst aan de Bioscope ver-
krijgbaar. 723

Bij importfirma kan
GEPLAATST worden een

Assistentboomklerk.

Solicitaties sub nummer
dezer. 762

LESSEN

(ook cursus- en Correspondentie lessen)
aangeboden door een accountant, leeraar
middelbaar onderwijs in BOEKHOUDEN
enz. en in handelscorrespondentie Fransch,
Duitsch en Engelsch.

Bijhouden en controleren van admini-
stratie.

Brieven gefrankeerd aan No. 651 van dit
blad.

CENTRALE BIOSCOPE

MEESTER CORNELIS.

Op algemeen verzoek Hedenavond voor het laatst

NICK WINTER!

NICK WINTER!

De Geheimzinnige Professor

NICK WINTER, de geliefde Detective, in **Le Professeur Mystère.**

Hoogst interessant Detective Raadsel van **M. P. CARBAGNI.**

Men Verzuime niet deze prachtfilm nog te komen zien.

Eerstdaags: De welbekende **CLEOPATRA.**

754

BIEDT ZICH AAN

HOFMEESTER Engelsche taal volkomen
machtig; prima getuigschriften.

Brieven p/a DE GROOT „DE ATLAS”,
Senen. 764

MEDICUS

gezocht, genegen zich te verbinden als
Officier v. Gezondheid, voor 5 jaren, op zeer
gunstige conditiën.

Brieven No. dezer. 745

GEVRAAGD

voor tijdelijke assistentie op het residentie
kantoor Telok-betong, IEMAND vertrouwd
met bureau-werkzaamheden. Duur tewerk-
stelling ongeveer zes maanden. Toelage
f 200.— 's maands. Sollicitaties (liefst per-
soonlijk) ingewacht door Chef. Afd. Euro-
peesch personeel Departement Binnen-
landsch Bestuur. 739

Wordt gevraagd:

Een ZELFSTANDIG EMPLOYE voor eene
kleine THEE afdeeling op een begin salaris
van f 150.— 's maands. Vereischten: Gron-
dige KENNIS der tuinwerkzaamheden en
der Soendaneesche taal, bovendien bekend
met goeden omgang met werkvolk en zeer
ambitueus in het tuinwerk. In dienst tre-
ding op medio Januari e.k. Reflectanten
gelieven zich schriftelijk met overlegging
van certificaten te wenden tot den Admi-
nistrateur van NJALINDOENG, halte
TAGOG-APOE. 702

Hollander,

bekend met boekhouden, Fransch, Duitsch,
Engelsch en Administratie, gewend geldelijk
beheer te voeren, thans p. p. eener zaak,
wenscht van betrekking te veranderen. Uit-
stekend referentiën. Hoog Salaris geen ver-
eischte. 751

Brieven No. 1457 Bataviaasch Handelsblad.

BOEKHANDEL.

Gevraagd Nederlander, opgeleid in den
boekhandel in Holland, in staat met be-
schaafd publiek om te gaan. Kennis der
moderne talen vereischte. Salaris naar be-
kwaamheid. Goede vooruitzichten. Uitvoer-
ige brieven omtrent leeftijd, opleiding, vroe-
gere werkzaamheden, verlangd salaris met
copie certificaten worden ingewacht bij den
Boekhandel **J. HALLERMANN**, Medan
10982

IMPORTFIRMA

vraagt BESCHAAFDE JUFFROUW, goed
met de schrijfmachine kunnende omgaan,
en eenigszins bekend met de Engelsche taal.
Zij die op de hoogte zijn van stenographie
genieten de voorkeur.
Brieven No. 720.

GEVRAAGD

om ten spoedigste in dienst te treden

EEN JONGE DAME

voor eenvoudige administratie.

Zich aan te melden N. V. Boekhandel
Visser & Co. Rijswijk 4. 761

Gevraagd, geschikt VERKOOPER voor Harnache- menten, Lederwerken en Sportartikelen.

Zij die Engelsch verstaan genieten de voorkeur.

Beginsalaris f 125.— met vrije gemeubileerde woning, verlichting en verkoop-
commissie.

Brieven en referentiën onder No. 569 Bureau van dit blad.

Te huur tegen 15 Januari Gemeubileerd Paviljoen

bestaande uit voor- en zijgalerij, groote binnen galerij, twee slaapkamers
en eigen gemakken.

Huurprijs f 150.— per maand.

W. RIKKERS,

Noordwijk 28.

24a DiDoZ

Koninklijke Paketvaart Maatschappij.

Het vertrek van het

732

s.s. „van Heemskerk”,

van Batavia naar Toboali, Muntok en Palembang en naar Soengeislan van Palembang
is **UITGESTELD** van Zaterdag 3 Januari 4 u. N.M. tot Zondag 4 Januari 4 u. N.M.

RESTAURANT

STAM & WEIJNS

NIEUW-GONDANGDIA.

TEL. No. 56,

WELTEVREDEN.

Prachtige gelegenheid voor het geven van Partijen, déjeuners, diners of soupers.
Bonboekjes speciaal geldig in de Restaurant à f 45.—
Zaal en galerij zeer geschikt voor vergaderingen etc.

Uitstekende Tafel en Wijnen, goede bediening.

Ons Toko-filiaal is goed geïnstalleerd en zijn al onze artikelen verkrijgbaar.

Een heerlijk zitje biedt het terras en zijgalerijen.

Zondags en Woensdagsavonds

10773

Diner-Concert.

235a

Worden gevraagd te Bandoeng
twee WINKEL JUFFROUWEN, flinke ver-
koopsters tegen hoog salaris. 743
Brieven te adresseeren onder No. de-er.

Een beschaafde Europeesche dame
biedt zich aan om kinderen naar Holland
te brengen, tegen vergoeding van passage
1ste of 2de klas.
Brieven No. 695.

Ter overname aangeboden,
wegens gezondheidsredenen, een zeer ren-
deerende zaak gelegen ter plaatse.
Brieven onder No. 672.

MEDAN, DELI. Kennisgeving.

In het in aanbouw zijnde en zeer gunstig
gelegen kantoorgebouw, zijn tegen ongeveer
1 Juli 1914

TE HUUR

koele ruime, modern ingerichte kantoor-
en winkel lokalen.

Het gebouw is voorzien van electrische
lift, leiding voor electrisch licht en waaiers,
moderne sanitaire inrichtingen enz.

Voor verdere inlichtingen zich te wenden
tot

HARRISONS & CROSFIELD LIMITED
634 Medan, Deli.

TE HUUR:

met ingang van 1 Februari 1914 het HUIS
op Koningsplein Zuid No. 17.

Te bevragen bij:

741 A. DEELEMAN.

Gem. Kamer met Pension
aangeboden f 60 p. md.
750 Koningsplein-Noord-binnen 1.

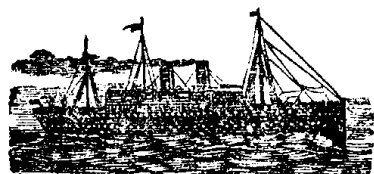
BUITENZORG.

Huiselijk PENSION aangeboden.

Laan v/d Wyck
657 Mevr. VAN MOTMAN.

STOOMVAART MAATSCHAPPIJ NEDERLAND.

Ontvangers van goederen wordt beleefd
kennis gegeven, dat het mailstoomschip

„KAMBANGAN”

Gezagvoerder D. v. d. ENT,
dd. 30 Dec. j.l. uit Europa te Tandjong
Priok is aangekomen, en heden met
de lossing is begonnen.

Tandjong Priok, 31 Dec. 1913.

De Agente:

DE SCHEEPSAGENTUUR.
Telefoon No. 29.

724

MIGNOT & DE BLOCK SIGAREN.

529

Overal verkrijgbaar.

DRINKT SLECHTS MILKMAID-MELK.

De rijkste

aan

room.

De beste

en

voordeeligste.

De grootste verkoop over de geheele wereld.

94a DiV

Maison Versteeg,

NOORDWIJK.

Hofleverancier.

TEL. No. 151.

In het bezit van iederen „ROOKER” moet zijn onze welbekende en sierlijke
SIGARENAANSTEKER „FENAKA”.

Prijs, per stuk, Fl. 0.50.

Losse steentjes, p. st. Fl. 0.05.

Voldoet: door lichtheid van constructie, keurige afwerking, en praktisch reservoir,
waardoor een vulling voldoende is voor meerdere dagen; aan de hoogste eischen van
ieder gentleman.

503

PENSION WILHELMINA

Krekot 27

WELTEVREDEN.

Ruime frissche kamers.

Levert ook eten buitenshuis.

549

Mevrouw W. KEMPER.

Ontvangen:

Engelsche Tennis Rackets
„Slazenger”.

ACME f 10.—

DOHERTY f 23.—

PREMIER f 15.—

Amerikaansche Tennis Rackets

NEWPORT f 6.25

BARKELEY f 7.50

ARDSLEY f 8.75

A I f 13.50

CENTAUR f 17.50

Heeren Winkel

727

Maatschappij Onderlinge Hulp

Noordwijk.

Tel. 220.

Weltevreden.

Gij kunt U vele aangename uren verschaffen

en lastige vingeroefeningen besparen, door uwe piano in
plaats van met de hand, met DE PIANOLA te bespelen.

De Pianola of de Pianola-Piano

verzekeren U, de technische moeilijkheden uitschakelende,
meesterlijk en hoogst artistiek te spelen, zonder de vrije
persoonlijke voordracht eenige afbreuk te doen.

Men bezieke onze magazijnen om den frappanten indruk te verkrijgen van het-
geen **DE PIANOLA** beteekent en het instrument zelf te beproeven.

533

BEKKER-LEFÈBRE, Weltevreden.

PADANG-CEMENT

Merk Karbouw

van Indaroeng (bij Padang), waar het in eene geheel moderne fabriek onder leiding van Europeesche Technici vervaardigd wordt.

CONCURREERENDE PRIJZEN.

Voldoet aan de strengste eischen voor alle doeleinden.

Goedgekeurd door de B. O. W. voor Gouvernemenstleveringen.

IJzeren fustage; bij uitstek geschikt voor werken in de open lucht; spillage uitgesloten.

Bijzonder aanbevolen voor Betonwerken.

Importeurs voor geheel Java:

JACOBSON VAN DEN BERG & Co.,

Batavia, Cheribon, Samarang, Soerabaja,

Agenten der

Nederlandsch-Indische Portland-Cement-Mij.

246a

Derde Blad.

Het Hof te Mataram in 1656. (*)

(Slot.)

Van Goens is meermalen door den Keizer te midden van zijn grooten, ten getale van 2 à 3000, in audiëntie ontvangen, en hij, als vrije Hollander en zelfbewuste republikein, verbaasde zich uitermate over de verregaande slaafschheid en kruiperigheid, aan dit hof door hem aanschouwd. Hiervan een paar staaltjes. Eenmaal gaf de vorst bevel, dat men de lijfwachten van den gezant der Compagnie, 6 in getal, mede binnen zou roepen, waarop alle Javaansche grooten, die in militaire zaken eenig gezag hadden, over-eind sprongen, daar niemand persoonlijk dien last ontvangen had. Ieder meende van deze schoone gelegenheid om door dienstijver uit te blinken, gebruik te moeten maken. Met veel gedruisch holde men ter zale uit, stiet elkander aan, verdrong zijn buurman en verscheidenen der dienstvaardigsten geraakten zelfs onder den voet... alles om 6 soldaten binnen te roepen, wier bot Westersch entree heel weinig met de Oostersche hofetiquette accordeerde.

Even later gaf een nieuw bevel van den soesoehoenan aanleiding tot nog grotere verwarring. „Eyndelijk”, vertelt van Goens, „gaf den Koningh last, een potsenmaker, een Franschman, dien ick mede gebracht ende versocht had den Koningh eenigere recreatie aan te mogen doen, binnen te roepen. Hier was een oogenblik wat alteratie, maar niet langer dan tot dat men 10 tellen mocht, ofte den geheelen stoet groot ende kleijn (buyten de Pangorans) vloog met sulken gedruys op, datter de aarde van daverde, om een Sot binnen te halen, die soo dicht omringht wiert dat hij door verbaestheijt het Lijf schier verloren had, ende soo beteutert binnen quam dat den Koningh ende de Pangorans boven maten daerom lachten. Den gantsen hoop weder geseten zijnde, vraegde den Koningh hoe sij alle om een Sot soo geloopt hadden. De geheele vergaderinge hadt het oog op den Tommagon Mataram als 's Koninx Stedehouder in de groote Stadt, die met een geswinde aerdigheijt antwoordde: Uw Dienaren zijn soo waerdigh zijn Majestijts te gehoorsamen, dat se alle wel Sotten wilde wesen om sijn Majestijlt te behagen, door eenen Sot die wij hier gebracht hebben Hierop riepen de andere alle „recht heeft mijn Heer tegens den Koningh gesprooken.“ Dit behaegde den Koningh soodanigh dat hij hertelijk lachte, toonde zijn genoegen dat sulcx 't onser presentie geschiet was.“

Binnen de muren van 't keizerlijk paleis heerscht een ware vrouwenregering. 's Nachts toch bevindt zich buiten den soesoehoenan zelve geen enkel man in het paleis en de omliggende tuinen, terwijl hier voortdurend ruim 10,000 vrouwen verblijft houden. Omstreeks 3000 oude vrouwen bewaken de muren en de toegangen en dragen vooral zorg dat geen man op verboden terrein heimelijke bezoeken brengt en geen vrouw uitstapjes waagt buiten het haar toegewezen gebied. 3000 jongere vrouwen staan 's Keizers gemalinnen en bijwijven ten dienste, terwijl nog een 4000 tal werksters zich met den keukendienst, weven, spinnen, borduren, schilderen en naaien onledig houden. Vier honderd der schoonsen zijn meer in 't bijzonder aan den Keizer verbonden, maar

(*) Zie ons derde blad van Dinsdag j.l. Red.

FEUILLETON.

Het Huis van de Fluisterende Dennen.

58, (Ontleend aan de N. R. Crt.)

Toen ik dat hoorde kreeg ik de overtuiging — en ik geloof, ook anderen — dat haar zelfverloochening door dien avond niet met mij te vluchten, dieper indruk op haar geest had gemaakt dan al wat er later gebeurde.

Zij vroeg nooit naar Arthur. Het had hem kunnen grieven, maar, volgens mijn trouwen vriend en advokaat, scheen het het tegendeel bij hem uit te werken. Het was hem beslist een opluchting. Toen hij inzag, gelijk spoedig een ieder het inzag, dat haar geest niet meer die van voorheen was, en de mooie Carmel, in de vreeselijke gebeurtenis die het heele gezin tot een wrak had gemaakt, meer had verloren dan haar volmaakte schoonheid, werd hij merkbaar vroolijker en minder argwanend in zijn manier. Was het, omdat de aanstaande behandeling van de zaak voor den lijkschouwer en zijn gezworenen nu zonder haar moest geschieden en de zaak, die tot nog toe slepende was geweest, thans met allen spoed ten einde gebracht zou worden? Zij die hem in het „oog hielden legden de verandering in zijn „stemming aldus uit en hun oordeel

onder dit getal bevinden zich slechts 4 wet-tige echtgenooten uit de voornaamste geslachten des lands. Behalve deze allen zijn er nog ruim 150 maagden, die dagelijks in spel, zang, dans en de hanteering der wapenen worden geoefend. Dertig van dezen vergezellen, welgewapend, hun gebied waar hij gaat. Vier, van scherpe pieken voorzien, volgen den vorst onmiddellijk en blijven hem bij elk oponthoud terzijde; 16 anderen zijn met musketten gewapend, de overigen dragen de waterkruik, de tabakspijp, een kleinen voorraad tabak, het vuur dat daarbij behoort, een doosje met diverse reukwerken, een sierlijke vierkante doos waarin zich 's Keizers fluweelen overrok bevindt, een paar muilen, eenig schrijfgereedschap, een matje om op te zitten, een zonnenscherm en de onmisbare sirihdoos.

Waar de soesoehoenan zich ook heen begeeft, zijn even lieflijke als getrouwe garde blijft hem ter zijde, de wapens gereed houdende om hem tegen elk gevaar te verdedigen. Zeer zelden neemt de vorst eenigen dezer tot zijn bijwijven; wel geeft hij ze meermalen aan voorname heeren uit zijne omgeving tot vrouw, wat als een zeer hooge onderscheiding beschouwd wordt. Zoo gebeurt het dus niet zelden, dat verdienstelijke onderdanen op 's Keizers verjaardag met een zeer schoone en jonge huisvrouw, in plaats van gelijk in 't koele Westen met een ridderorde, verblijd worden.

Veelal is de soesoehoenan ook op het groote plein te Mataram te vinden, waar 's Zaterdags of 's Maandags honderden Javanen groote steekspelen houden. Alle voorname heeren hebben hier een eigen open gebouwtje, waarbij zich ook hun dienst-knechten met de noodige paarden opstellen. De voornaamsten onder de grooten, de Pangorans, Tommagons en Nebeys, hebben in hun omgeving een 20 tot 50 tal gongs hangen, groot en klein, waarop reeds zachtjes geslagen wordt als de vorst in de verte nadert. Ieder ziet scherp naar hem uit en let in 't bijzonder op of hij een Turkschen tulband, dan wel een Javaansche muts draagt. Is het keizerlijk hoofd met een tulband gedekt, dan neemt elk haastig zijn muts af en zet eveneens een tulband op, welk hoofddeksel door een dienaar wordt gereed gehouden.

Is de Keizer ten laatste op het plein aangekomen, dan slaat men aan alle zijden met zulk vervaarlijk geweld op de gongs, dat de stormmarsch van 10 flinke Holland-sche trommels er niet boven uit zou klinken. Omringd door een paar honderd voetgangers, zelf hoog te paard gezeten en van alle Javaansche ruiters gevolgd, doet de heerscher een rit rondom het plein en noodigt dan somtijds een der grooten uit tegen hem te rijden. Naar Mataramsche gewoonte rennen de kampende ruiters niet op elkaar toe, zooals in de gulden dagen van Ashby de-la-Zouche de Westersche ridders, maar een der strijders vlucht, door zijn tegenstander achtervolgd, die hem met een stompe lans tracht te raken. 't Behoefte geen betoog, dat wanneer Amangkoerat I aan deze spelen deelneemt en zich laat vervolgen, wat de Hollandsche gezant eenmaal bijwoonde, de vluchteling spelend zijn vervolger ontrijdt. Trouwens, slechts weinigen bezitten zoo prachtige Perzische paarden als hun gebied!

Gedurende de ruiterspelen wordt 't gansche plein door wel 20,000 man der keizerlijke troepen, met lansen en musketten gewapend, omsloten. Zij houden scherp wacht, en staan niemand toe het plein te verlaten. Zijn de spelen afgelopen, wat gemeenlijk tegen 't duister 't geval is, dan laat de Keizer dikwijls toortsen ontsteken en noodigt hij het geheele gezelschap tot een maaltijd. Allen begeven zich nu naar het voorste binnenplein, waar fraaie zomerhuisjes, daartoe steeds gereed gehouden, haastig zijn opgeslagen. Ieder der gasten weet zijn plaats; de naaste bloedverwanten en de oude Pangorans eten met hun heer in diens eigen paviljoen, terwijl in vaste volgorde, om nijd en afgunst te weren, steeds een

over hem werd er niet gunstiger door.

Nu ik wist, dat Carmel niet in staat was, haar eigen aandeel in het treurspel te verklaren, verloor ik de kracht, die mij tot nog toe had opgehouden. Ik werd onverschillig: ik telde niet langer de uren en was niet meer dankbaar als ze voorbij waren. Arthur was niet in hechtenis genomen, maar hij begreep blijkbaar wat de reden was van de strenge bewaking, waaronder hij nu stond, en, ofschoon hij tegenover de verdenking minder geduld toonde dan ik, kwam hij niet openlijk met de autoriteiten in botsing; ook betuigde hij niet zijn onschuld, noch nam hij een andere houding aan dan die hem van den beginne had gekenmerkt.

Dit alles gaf mij veel stof tot denken, maar ik had geen lust in denken. Ik was van het oogenblik af, dat ik wist hoe 't met Carmel stond, tot de slotsom gekomen dat er voor mij niets te doen viel voor het onderzoek voor den lijkschouwer was afgelopen. Dan zou blijken, hoe de mening van het publiek was en dat zou mij voorlichten om mijn plicht te doen. Tot zoo lang zou ik mijn oude gedragslijn volgen en mijn best voor mij zelf doen zonder uit te brengen, hoe na Carmel in de zaak betrokken was.

Van dat openbare onderzoek zal ik niet veel zeggen. Een nieuw feit alleen kwam

20-tal personen van lageren rang mede aan de keizerlijke tafel worden genoodigd. De overige gebouwtjes staan halvemaansgewijze ter zijde en voor dat van den Keizer, zoodat ieder 't aangezicht naar zijn gebied kan wenden.

De spijzen worden in ruimen overvloed opgedragen en opgedischt op matten, die met pisaangbladeren belegd zijn. Is een gerecht genoten, dan verhuist de mat met alles wat overblijft naar de dienaren, die geen gebrek lijden, want voor een gezelschap van 30 personen wordt zooveel voedsel opgedragen, dat ten minste 150 er genoeg aan zouden hebben. „Haer spijs is als bij ons, gezoden, gebraden, gestoofd, gebakken, enz., maar gebruycken alle Olie in plaats van Boter.

Haer gebract is dickmael seer onbeschoft, bestaende in heele gebrade Schapen, Boeken ofte quartieren van Osses ende Buffels, waer van sij veel feest maken. Wijders hebbense seer heete gekruide Pottagie, oock veel die seer laf soet zijn; bij de grooten wert weijnigh suer ofte zout genuttigt”. Hagelwitte rijst, gebraden kippen en ander gevogelte en „velerlei drooge spijs” wordt mede opgedragen; ten laatste ook keur van vruchten, suikerwerken, geurige bloemen, pinangnoten, tabak, enz. Dan verschijnen in een open gebouwtje 's Keizers dans-meisjes, waarnaar van Goens, getuige zijn beschrijving, met blijkbaar genoegen gekeken heeft.

Deze Dansmaegheden zijn soo aerdigh toegemaect dat sij lustigh om te sien zijn, hebbende 't hayr in een netken opgestriekt met alderleij bloemen verciert, beijde de Borsten zijn met een sijden kleet van 2 handen breed bedekt, van koleuren groen ende root, ofte wit ende groen; de slippen van dit kleet komen voor ofte aen de rechterzijde seer aerdigh in haer middelkleet, 't welck een groot kleet zijnde, seer aerdigh met diverse punten haer gantsche onder-lichaem selfs de voeten somtijds bedekt. Dit kleet is veelderleij, of swart met goude Sterren, blauw met goude of zilvere bloemen, root, groen, wit gemengelt, alle met goud ofte silver verciert. Om ijder arm een handt breedt boven den elleboogh hebben sij een gouden gepolijsten band van een duym breedt, die met fraeye curieuse slootjens, daer verheven gediertjens van diverse gedaenten schijnen uyt te springen, geslooten zijn. Dicht aen de hant hebben sij een verheven gouden braselet van seer curieus werck, ende om haer middels, die ordinair seer tenger en smal zijn, een gepolijsten gouden bandt van twee vingeren breedt.

Aldus met verscheijde koleuren gehabtuert bij 't licht van veel onsteecke toortsen en kaersen dansen sij seer aerdigh van 5 tot 19 in 't getal, alsoo ick noyt minder ofte oock meerder gesien heb, op de maet van haer gespel, 't welck niet onaengenaem is te hooren.“

Zijn de danseressen vermoeid, dan moeten sommige groote heeren de hunne laten halen, die dan afwisselend het gezelschap vermaken, en soms om prijzen dansen met die des Keizers. Zoo gaat veelal de geheele nacht in groote vroolijkheid voorbij. Dat op dit blij festijn een lustige dronk niet ontbreekt, laat zich hooren. „Om haer selfs, gedurende dit spel te verheugen, drincken sij onder malkanderen seecker dranck, genaemt Brem, van besondere vetten Rijs, Plut genaemt, gemaect. Dese dranck is bijna als onse Spaense wijn, ende is, matigh gedroncken, gesont voor magere lichamen: doch te overvloedigh, verhet deselve machtigh, ende wiert men daarvan seer haest, als van Spaense wijn, droncken”. Er wordt evenwel bij 't drinken goede orde gehouden. Niemand zal het wagen zijn beker naar den mond te brengen, alvorens de Keizer den zijnen geledigd heeft. Zoolang de vorst dus matig drinkt, is er van dronkenschap geen sprake. Zoo men, nevens den dans, nog andere tijdkorting verlangt, treden geoefende schermers op, soms ook narren en potsenmakers met grijnzen

er door aan het licht, en dat had slechts in zooverre belang, dat er uit bleek hoe het kwam, dat de hoeveelheid vergif, in Adelaide's maag gevonden, niet groot genoeg was om meer dan een tijdelijke ongesteldheid te veroorzaken.

Maggie, het tweede meisje, had iets te zeggen, toen het fleschje, waar het vergif in was geweest, ter bezichtiging rondging. Zij had dat fleschje meermalen in handen gehad. Eens had zij het laten vallen van de plank, waarop het stond. De kurk was er toen afgegaan en een deel van den inhoud weggevloeid. Bang, dat zij beknord zou worden, had zij het fleschje met water bijgevuld en het zoo weer op de plank gezet. Niemand had blijkbaar gemerkt, dat het vergif was aangelengd, en zij had zelf niet meer aan het geval gedacht. Uit haar beschrijving kon men opmaken, dat er weinig meer van het gevaarlijke middel in het fleschje was overgebleven. De slotsom, waartoe dr. Perry na de lijkopening was gekomen, kreeg dus bevestiging, en na een groote menigte getuigenissen, die meer tot verwarring dan tot ontwarring strekten, was de uitspraak der jury: „Dood door verworping, veroorzaakt door een onbekende.“

Er werd dus geen schuldige aangewezen. Ik had dat verwacht. Het bewijsmateriaal wees twee verschillende richtingen uit, en men kon van een jury van den lijkschouwer

de maskers voor, die de gasten op de koddigste tooneelen onthalen.

Zoo vierde men feest in Mataram, maar de tegenwoordigheid van den despoot wierp een schaduw over elk festijn. Krachtig, en gewelddadig, onmeedogend wreed, heerschte Amangkoerat I lange jaren; als grijsaard ondervond hij de wisseling der fortuin. Als vluchteling verliet hij, verstoemt en afgeleefd, zijn residentie, verdreven door Troeno Djojo, den Madoereeschen gelukzoeker, die Mataram veroverde, de gewijde rijksornamenten roofde en de keizerlijke olifanten meevoerde naar Kediri.

A. G. VAN POEL.

(N. R. Crt.)

Allerlei.

Zons- en maansverduisteringen in 1914.

Het jaar 1914 is van groote astronomische beteekenis. Er zullen twee zonsverduisteringen, waarvan een totale, en twee maansverduisteringen plaats hebben. De tweede zonsverduistering en de eerste maansverduistering zijn voor ons land waarneembaar. De eerste zonsverduistering in den nacht van 24 op 25 Februari.

De tweede totale zonsverduistering valt op de 21sten Augustus. Zij begint in den voormiddag om 12 min. over elven in de James-bey (Canada) en eindigt om 3 u. 57 min. aan de kust van Somaliland. Zij is behalve voor geheel Europa, waarneembaar in Noord-Amerika, op den Atlantischen Oceaan, in Afrika, Azië, een deel van den Indischen Oceaan en de Noordpoolstreken. Deze verduistering kan niet overal totaal zijn; men moet hiervoor een smalle streek aannemen, die ongeveer loopt: van Noord-Groenland over de Scandinavische schiereilanden via West-Rusland, Armenië, Perzië, en Beloeischistan, tot aan de golf van Katscha aan de Westkust van Indië. Wij hebben hier dus slechts een gedeeltelijke verduistering.

De maansverduisteringen zijn geen van beide totaal. De eerste heeft plaats op 12 Maart van 3 u. 42 min. in den vroegen ochtendstond tot 'smiddags 6 u. 44 min. Hierbij zal 0,9 deel van de maan door de aarde bedekt worden. Men kan het verschijnsel waarnemen in Arabië, Klein Azië, Afrika, Europa, op den Atlantischen Oceaan, in Amerika en op het Oosten van den Grooten Stillen Oceaan. De tweede maansverduistering, die op 4 September valt, duurt van 1 u. 17 min. tot 4 u. 33 min. 's middags en is waar te nemen in het Westelijk gedeelte van Noord Ameka, den Stillen Oceaan, Australië, bijna geheel Voor-Azië, den Indischen Oceaan en de Oostkust van Afrika.

Het oordeel van Darwin over de zending.

In zijn: „Reizen van een natuurvor-scher” zegt Darwin deze merkwaardige woorden over het werk der zending:

De voorstellingen, die ik mij had gevormd, waren ontleend aan Ellis's Polynesische onderzoekingen en verder aan Beechey's en Kotzebue's reizen.

Een der indrukken, die mij uit de verhalen der beide laatstgenoemden is bijgebleven, was geheel onjuist, namelijk dat de menschen van Tahiti een somber en neerslachtig ras waren geworden en in voortdurende vrees voor de zendelingen leefden.

Van dit laatste heb ik echter geen enkel spoor gevonden; men moest toch onderscheid kunnen maken tusschen vrees en eerbied. In plaats van ontevredenheid, die een vaste karaktertrek van hen zou zijn, vond ik dat het moeilijk zijn zou, in geheel Europa uit een menigte menschen ook maar half zooveel vroolijke en blijde gezichten bij elkaar te zoeken.

Over het geheel heb ik den indruk, dat de zedelijkheid en godsdienstigheid der inlanders iaderdaad den hoogsten lof verdienen.

Er zijn velen, die nog hatelijker dan Kot-

moeilijk verwachten, dat zij het probleem zou oplossen. Wat er volgde toonde, dat niet alleen zij maar ook de politie erkende, dat er een probleem was. Ik kreeg een zoet half uur van vrijheid, toen werd ik opnieuw aangehouden om af te wachten wat de groote jury zou beslissen. Hetzelfde gold Arthur.

Toen ik dit laatste hoorde, deed ik bij me zelf een plechtige gelofte, nl.: Indien ik onder beschuldiging van dezen moord voor den strafrechter zou worden gebracht, zou ik volharden in mijn gedragslijn, hetgeen nu veiliger was dan tevoren. Maar gebeurde het met Arthur, dan zou ik mijn beter ik volgen en openbaren wat ik nog verborgen had gehouden, al zou mijn ver-raad tegenover Carmel mij er later toe leiden, de hand aan mijzelf te slaan. Want ik had niet den geringsten twijfel meer of een plotselinge woede van Carmel en niets anders had geleid tot Adelaide's dood.

Die verandering bij mij van onzekere tot vaste overtuiging kan gemakkelijk verklaard worden. Zij dagteekende van de behandeling van de zaak voor den lijkschouwer. Ik kan het 't best vertellen in verband met een gesprek, dat ik spoedig na mijn tweede aanhouding met Clifton, mijn advokaat, had.

(Wordt vervolgd.)

zebue zoowel de zendelingen en hun methode als de daarvoor behaalde resultaten belasteren.

Zulke mensen vergelijken nooit den tegenwoordigen toestand met dien, waarin het eiland zich voor 20 jaren bevond; ja niet eens met dien, waarin Europa zich thans bevindt, maar zij leggen den maatstaf aan van de hoogste chirstelijke volmaaktheid.

Zoover als nu de toestand van het volk daar nog van afwijkt, zoo erg moeten de zendelingen gezondigd hebben, in plaats dat men hun dankbaar is voor wat zij tot stand hebben gebracht.

De bedillers vergeten, of liever zij willen er niet aan denken, dat menschenoffers, de macht eener heidensche priesterschap, grove onzedelijkheid, die haars gelijke in de geheele wereld niet vindt, kindermoord als gevolg van bloedige krijgsgebruiken, volgens welke men vrouwen noch kinderen spaart — dat dit alles opgeruimd en afgeschaft is, en dat oneerlijkheid, onmatigheid en onbeschaamdheid door de invoering van het Christendom in tamelijke mate verminderd zijn.

Het is de grofste ondankbaarheid, dat degenen, die reisverslagen geven, dat vergeten. Mocht het hun overkomen, ergens op een onbekende kust schipbreuk te lijden, dan zouden zij een vurig gebed ten hemel zenden, dat de prediking der zendelingen tot de bevolking dier streek mocht zijn doorgedrongen.

De sterkste radio-actieve mineraalbronnen.

In het Saksische Ertzgebergte heeft men onlangs een bijzonder sterke radio-actieve mineraalbron geboord. Bij de onderzoekingen, ingesteld door de Duitsche professoren Schiffner en Köhler (Freiberg), bleek, dat men hier met het sterkste water ter wereld te doen had. Van de emanatie van het water kon slechts 20 kub. c. M. worden gebruikt, dat bovendien nog verdund moet worden met ander. niet radio-actief water. Deze oplossing kon pas in de contactoscoop, het speciaal soort electroscoop, dat voor deze doeleinden gebruikt wordt, worden gemeten. De radio-activiteit bedroeg 5227 Mache-eenheden (Mache, die zijn naam hier leent, was een groot physicus). Om zich een voorstelling te kunnen maken van deze enorme sterkte, dient vermeld, dat men tot nog toe een activiteit van 100-eenheden al bijzonder sterk noemde.

Prof. Sommer te Zürich heeft onlangs een staatje opgemaakt van de „krachtige” radium-bronnen. Hij begint met de minste in de rij der „grooten”. Baden-Baden, Büttelquelle 126, Gastein, Elisabethstollen, 133 eerste bron, 133, Gastein, Elisabethstollen, Zuidelijke bron 140,2, Gastein, Grabenbäckersquelle 149-155, Landeck, Georgenquelle 206, Gastein, Chorinski-bron 221,9, Joachimstal, Wernerlaufquelle 600, Brambach, Wettinquelle 2270 Mache-eenheden. Nu plotseling vindt men een overgang tot 5227 eenheden. (Oberschlema-bron).

Uit verschillende onderzoekingen is gebleken, dat de hooge activiteit voornamelijk schuilt in het gehalte van radiumemanatie in het water; er moeten echter ook nog andere radio-actieve stoffen aanwezig zijn. De nieuwe vondst is weer eens een krachtige aansporing, een prikkel tot studie van de wonderstof radium.

Gerustgesteld.

Alle bladen vertellen nu vermakelijke anekdoten uit het leven van sir Robert Ball, den beroemden sterrenkundige, die pas overleden is.

Hier is er een, die de geleerde zelf eens verteld heeft.

In een rede over de zonnearmte zei sir Robert Ball eens, dat die warmte in 70 miljoen jaren zou afkoelen en dat alles op aarde dan van kou zou omkomen.

Op dat oogenblik staat een toehoorder op, bleek en zenuwachtig. Groote zweetdruppels parelen op zijn voorhoofd en met bevende stem vraagt hij:

— Pardon, binnen hoeveel jaar zegt gij dat die verschrikkelijke catastrofe zal plaats hebben?

— In 70 miljoen jaren, antwoordt sir Robert.

De toehoorder gaat met een zucht van verlichting weer zitten uitroepend:

— God zij geloofd! Ik had verstaan dat het in 7 miljoen jaren zou geschieden!

Korte reis naar Amerika.

In drie en een halve dag zal men van Engeland naar Amerika kunnen komen volgens den nieuwen weg, waarover de *Pall Mall Gazette* bijzonderheden mededeelt.

Te Londen zou volgens dit blad de overeenkomst zijn ondertekend voor den aanleg van een groote haven in Black sod Bay in het noordwesten van Ierland en van een spoorweg, die de verbinding met de drie hoofdlijnen van Ierland vormt. Het bijzonder door Robert Ambrose, vroeger afgevaardigde van het Iersche kiesdistrict West-mayo, in het Engelsche parlement verdedigde ontwerp is bekend als de Allredroute.

Het noodige geld is thans in Engeland en Massachusetts bijeengebracht. De haven zal door den bekenden Bostonschen haven-architect Henri Long worden aangelegd om de snelste verbinding tusschen Europa en Amerika tot stand te brengen. De stoombooten zullen van Blacksod Bay naar Halifax gaan en slechts 3 1/2 dag noodig hebben.

Men hoopt door dezen nieuwen weg een groot deel van het personen- en goederen-verkeer van de lijnen op het vasteland naar Engeland te trekken.

Maeterlinck in 't Japansch.

In den modernen schouwburg te Kobe zijn twee stukken van Maeterlinck in 't Japansch gespeeld: „*Monna Vanna*” en „*Het Interieur*”. De proef scheen niet in den smaak te vallen: vele Japanners onder de toeschouwers zaten volgens een correspondent te gapen. Van den indruk ging overigens ook veel verloren tengevolge van het krijten der kinderen, die men in Japan — bijna onwillekeurig — overal naar toe sleept.

De draadloze telefoon.

Marconi heeft op de Kaap Bretonsche eilanden (Nieuw-Schotland) tusschen Clifden en Glake Bew proeven gedaan met een nieuwe draadloze telefoon. De proefnemingen zijn uitstekend geslaagd. Het gelukte op een afstand van een half uur duidelijk verstaanbare gesprekken te voeren.

Roest.

Te Munchen heeft dr. Rudolf Wisse een technisch-wetenschappelijke uitvinding van groote beteekenis gedaan, nl. een middel tegen den roest. Hij slaagde er in chroom-verbindingen onoplosbaar te maken en daardoor aan het ijzer een voor de inwerking van de atmosfeer onaantastbare dekking te geven.

Oester-kroost.

Het oester-geslacht kan zich geweldig vlug voortplanten. In een oester van 12 tot 13 maanden en 34 m.M. groot bevinden zich gemiddeld 100.000 larven; twee jaar oude dieren bevatten 250.000 larven. En zijn ze drie jaar dan kunnen ze een nageslacht van 725.000 ter wereld brengen.

Advertentiën.

PRACTISCHE LESSEN

in het Chauffeeren aangeboden door

AUTOGARAGE en REPARATIE-INRICHTING

„HET ATELIER“

Kemajoran 5, Tel. Wl. 501.

Billijke tarieven.

In de laatst te Soekaboemi gehouden „**BEHENDIGHEIDSRIT**” werd door ons de eerste prijs behaald.

Depot: **M.W.B.**

245a\

Naamlooze Vennootschap De Nederl. Indische Industrie.

Fabriek van Stoom- en andere Werktuigen,
SOERABAJA.

Specialiteit in Ijzeren Gebouwen en Bruggen, Suikermachines, Vezelmachines en Rubbermachines, Ruw-Olie-, Petroleum- en Benzine-Motoren, Smalspoor-Materieel en Locomotieven enz.

AGENT VOOR:

ROEHRIG & KOENIG, MAGDEBURG: Suikermachines.
BORSIG, BERLIN: Stoomketels, Centrifugaalpomp, Locomotieven.
RANSOMES, SIMS & JEFFERIES Ltd. IPSWICH: Locomobielen.
THIEM & TOEWEL, HALLE: Benoidlicht.
FINIGAN ZABRISKIE & Co., PATERSON: Vezelmachines.
REFORM-MOTOREN: voor Benzine en Ruw-Olie.
GULDNER-MOTOREN GESELLSCHAFT, ASCHAFFENBURG: Gueldner Ruw-Olie Motoren (d.z. verbeterde DIESELMOTOREN), gegarandeerd laagste brandstofverbruik.
GOUDRIAAN, DEN HAAG: Pan- en Steenmachines.
DYCKERHOFF & SOEHNE: Cement.
ZWEEDSCH WERKTUIGSTAAL.
Kettingen en Kettingwielen, Carrierkettingen.

59a V

De Nederlandsch-Indische Industrie, **SOERABAJA.**

Agent te Djocja C. F. v. d. SPEK.

Agent te Tegal: S. BUIS

HOTEL MONTAGNE

LEMBANG, TELEFOON No. 10.

Hoogte 4200 voet. Herstellings- en Vacantie-oord.

Mooi gelegen. Prachtige omstreken.

Ruime, luchtige kamers, uitstekende tafel en bediening.

120a V

Beleefd aanbevelend,

De Eigenaar, **C. N. J. VAN GENT.**

Hotel „PALEMBANG”
aan den Talangweg, het dichtst bij den boom gelegen.

Beleefd aanbevelend,

240a V\

G. E. R. RÖMMLING.

Hotel van Wijk
Singapore.

Het best bekend staande 1e RANG HOTEL, heeft 50 kamers met vrije badkamers.

Prijzen zeer billijk.

Geheel nieuw geïnstalleerd met 146a

ELECTRISCH LICHT en FANS.

SALATIGA.

Hotel 1e Rang

Kali Taman

237a

DE LA RIVE BOX.

WEDEROM VOORHANDEN

eenige uitstekende 2e hands PIANO'S onder garantie.

Edm. SALZMANN,
Noordwijk 12,

550

Telefoon 11.

AUTOMOBIELVERHUURDERIJ

BANJOEMAS.

Luxe Auto's

Charrons

Fafnir

Billijke prijzen.

Reparatie Atelier.

VAN PUT

528

Telefoon No. 5.

STOCK CONTINENTAL, AUTOBANDEN
in alle afmetingen.
AUTOHANDEL, BATOTOELIS 2
Tel. 608. 202a DiDoV

De jonge meisjes leeftijd

brengt allerlei gevaren mee. Gedurende de jaren waarin het jonge meisje zich tot vrouw ontwikkelt, vereischt de lichaamsgroei dikwijls te veel van de beschikbare krachten, waardoor de bekende kwalen ontstaan, als: lusteloosheid, prikkelbaarheid, zenuwachtigheid, bloedarmoede, een gevoel van matheid van lichaam en geest, gebrek aan eetlust, enz. —

De ontwikkeling lijdt daar natuurlijk onder, en slechts versterkende middelen kunnen baat aanbrengen. Somatose is dan het middel bij uitnemendheid, over de geheele wereld door tal van geneesheeren aanbevolen, sedert jaren beproefd, het middel dat eetlust opwekt, de spijsvertering bevordert en versterkend werkt, hetgeen door talrijke medische getuigschriften is gestaafd.

SOMATOSE

204a

Maison de Bonneterie

Rijswijkstraat 6, Telefoonnummer 1226.

NIEUWSTE MODELLEN MANTELCOSTUMES voor EUROPA.

GEBROECHEERDE ZIJDE voor BRUIDSTOILETTEN.
AMERIKAANSCH E ONDERTAILLES, in alle maten.
CORSETTEN S. M. à LA PARISIENNE.

ATELIER voor COSTUMES NAAR MAAT. 297a Div

Rosin Zeep,

ROSIN ZEEP is zacht en aangenaam en wordt aanbevolen voor kinderen en personen met gevoelige huid, bevat geen ongebonden alkaliën.

Geïmporteerd door

RATHKAMP & Co.,

Batavia, Soerabaja, Medan, Bandoeng, Macassar

Prijs per doos à 3 stuks f 0.60.

Prijs per kist à 48 stuks f 7.50.

80a no 11

Wederverkoopters Rabat.

BUR- GERS Rijwielen.

Hoofdagent 514 Div

H. P. J. STEELINK,

Rijswijkstraat 28.

Weltevreden.

Telefoon 1689

Voer het opmaken van
JAPONNEN-, DAMES- en KINDERGOED
tegen **Billijken Prijs**,
houdt zich beleefd aanbevelen.
Mevr. A. W. BRINKMAN
Gang Kadji.
88a

Versteeg's Manisans.

G. W. VERSTEEG,
Essence
voor Gobblers
in flacons à f 1.75
met gebruiksaanwijzing.
Geschikt voor
Societeiten.

Beemster Augurkjes.

228a Div

116a

Het Gevaar

van overproductie in thee

Dreigt

eerst dan, wanneer alle planters met

Kali

gaan bemesten, want daardoor zou de
Java-oogst verdubbeld kunnen worden.

maar een lagere prijs

zal daarvan toch niet het gevolg kunnen zijn, omdat door de
bemesting met **kali** niet alleen een

verhoogde productie doch ook een
superieure, beter betaalde kwaliteit verkregen wordt

Planters gebruikt **Kali** in verbinding met stikstof en fosfaat-mest!!!!

vraagt inlichtingen over bemestingsvragen bij:

Behn, Meyer & Co Ltd. Batavia, Semarang en Soerabaja.

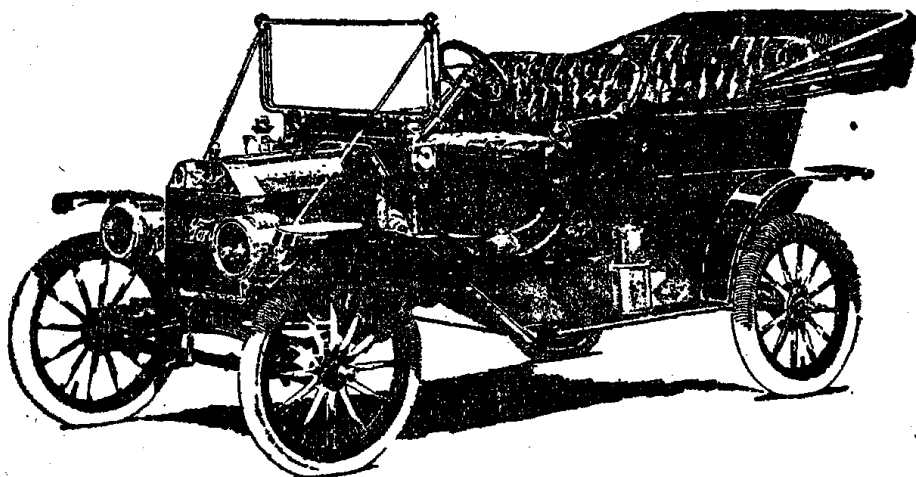
Agenten van het Kali-Syndikaat.

Stockhouders van alle in Indië gebruikelijke mestsoorten.

Ford

DE
Vanadium-
staal
AUTO

4
Cylinders
20/24
H. P.

f 2650.-

compleet
met kap,
voorruit.
2 Carbide,
3 Olie-
lantaarns,
generator,
speedo-
meter,
pomp,
hoorn, etc.

De lichte Dienstdoener en Bergklimmer.

De Goedkoopste wagen in aanschaffing en onderhoud

Bij Uitnemendheid,

Agent:

J. C. PALM Jun, Kali-Besar Oost 9, Batavia.

Telefoon Welt. 859, Bat. 29.

85a

Steeds in voorraad de zoo gunstig bekende door ons geïmporteerde

MANILA SIGAREN

La Insular

No. 1 Cortado Extra.	f 4.75
No. 1 " Esmerado	" 3.50
No. 2 " "	" 3.-
No. 3 " "	" 2.50

per kistje van
100 stuks
à Contant.

I. A. STEPHEN & Co.

Divr 652

Binnen Nieuwpoortstraat t/o Postkantoor, Batavia.

Moderne Huisvlijt.

Artikelen en benodigdheden, voor alle Soorten brandschilderwerk,
Metall Plastels-, Tarso-, Spijker- en Zaagwerk, Geill. Catal. tegen toez.
van 25 cts. in postz.

Schilderbenodigdheden, Schilderijen van Eur. Meesters voorhanden.

Bat. Kunsthandel

C. VAN STENIS BREUER,

Teleph. 1693, 1 Koningsplein Noord.

151a V

Cephalol

't nieuwste, beste en aangenaamste middel tegen reos en 't uitvallen der haren.

Prijs f 1.50 per flacon.

Geïmporteerd door de PASSAR BAROE APOTHEEK,
tegenover Postkantoor, Weltevreden.

176a WV

Ruwolie-Motoren

van de bekende

Gasmotorenfabriek „DEUTZ“

staande type (tweetact) van 5-30 P.K.

liggende type (Diesel) van 12-80 P.K.

staande type (Diesel) van 20-1000 P.K.

munten uit door soliede constructie, grootste bedrijfszekerheid, eenvoudige behandeling en gering brandstofverbruik (200-220 gr. per P.K. en uur).

Alle motortypen zijn te Batavia in werking te zien.

Alleenvertegenwoordiger voor Ned. Indië

CARL SCHLIEPER

79a V

Batavia, Semarang, Soerabaja.

Ter Marsch Vleeschwaren

zijn de **BESTE** en worden daarom
in alle huishoudingen gebruikt.

Maandelijkse levering aan bijna alle
Hotels in Ned. Indië.

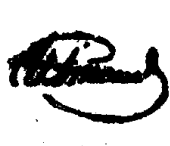
Speciaal depot A. DE WOLFF, Passer Baroe.
WINKEL MIJ. PASSER BAROE.
GOUW BOEN SENG, Senen.
LAUW TJIN, Senen.

7 Gouden Medailles, Eerekrus Wereldtentoonstelling Amsterdam 1895
Neemt een proef uit voornoemde depots en gij wenscht positief geen andere
merken meer.

L. E. SALOMONSON,
Batavia en Singapore.

DE PARFUMERIE ED. PINAUD

beraamt hare fabriekscientie er aan, dat al hare fabrikaten voorzien zijn
van verschillende wettig gedeponeerde fabrieks merken :

Deze merken kunten speciaal
voor op de doos

en het
hoofwater

PORTE-VEINE EXTRAIT VÉGÉTAL A L'IXORA

ZIE DE HIER ONDER STAANDE AFBEELDINGEN

Deze verschillende fabrikaten worden eveneens
door de wet beschermd en zal de verkoper van
imitaties vervolgd worden door de

PARFUMERIE

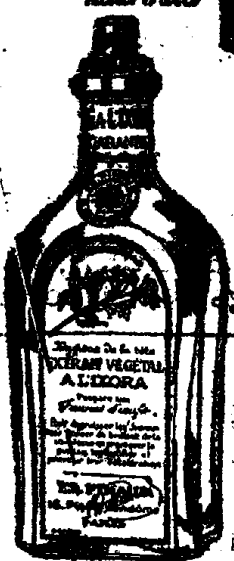
ED. PINAUD

15, PLACE VENDÔME, PARIS

Kopers, weigert een imitatie van minderwaardige
kwaliteit, die tot lagen prijs verkocht wordt.

Eischt het originele fabriekscachet !!!!

In't vervolg zullen onze fabrikaten buitendien nog voorzien worden
van blygaand afgebeeld wettig gedeponeerd cachet.

AUTOMOBILISTEN!

Om spaarzaam en zonder

onaangenaamheden te rijden,

kies Uwe banden oordeelkundig uit ; voor de goed onderhouden wegen
en voor de stad :

De Gladde

Michelin Band

voor de slechte wegen :

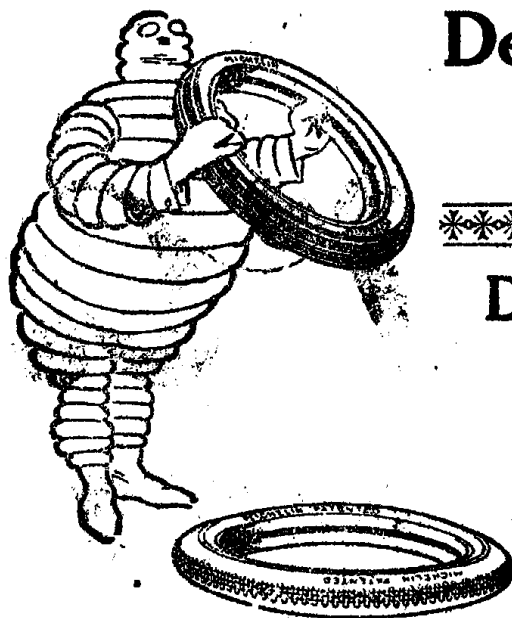
De Semelle

Michelin

De Michelin Band

is

per kilometer
de Goedkoopste
Band

Stockhouders :

HANDEL MIJ. "AUTO", Soerabaja. — NAAML. VENN.
HANDEL MIJ. "HET CENTRUM", Bandoeng & Batavia.
— F. DECNOP, Djocjakarta. — HANDELSVEREENIGING
VOORH. REISS & Co, Batavia. — H. O'HERNE, Semarang. —
NAAML. VENN. "VELODROME", Soerabaja & Semarang. —
A. VAN DER WEIDE, Tegal. — TEGALSCHER AUTO-
DROME (HOVENS GREVE & Co), Tegal & Pekalongan. — W.
DE WEERD, Cheribon.